

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Karel Klíma

Ochrana doménových jmen

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vít Horáček, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: květen 2015

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 20. května 2015

Karel Klíma

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Vítu Horáčkovi, Ph.D. za odborné vedení mé práce, za cenné rady a připomínky a v neposlední řadě za trpělivost a ochotu.

Obsah

Úvod.....	1
1. Vymezení základních pojmů	3
1.1. Internet	3
1.2. Adresa IP.....	4
1.3. DNS – Systém doménových jmen	6
1.4. RFC	7
2. Doménové jméno	8
2.1. Syntaxe doménového jména	8
2.2. Domény nejvyššího řádu.....	10
2.2.1. Národní domény nejvyššího řádu	10
2.2.2. Generické domény nejvyššího řádu	12
2.2.3. Nové generické domény nejvyššího řádu	13
2.2.4. Infrastrukturní doména ARPA.....	14
2.3. Domény druhého řádu.....	14
3. Správa internetu a doménových jmen.....	16
3.1. IANA.....	16
3.2. ICANN	17
3.2.1. Vznik.....	17
3.2.2. Mise organizace a základní hodnoty.....	18
3.2.3. Organizační struktura.....	19
3.2.4. Vztah s vládou USA	20
3.2.5. Správci registrů a registrátoři doménových jmen	22
3.2.6. Principy delegování ccTLDs	24
3.2.7. UDRP.....	26

3.3.	CZ.NIC	28
3.3.1.	Právní rámec fungování CZ.NIC	28
3.3.2.	Registrace doménového jména	30
4.	Doménové jméno z pohledu práva	34
4.1.	Právní povaha doménového jména	34
4.1.1.	Doménové jméno jako relativní majetkové právo	35
4.1.2.	Doménové jméno jako věc	36
4.1.3.	Vznik a zánik doménového jména	37
4.1.4.	Zhodnocení právního zakotvení	38
4.2.	Doménové jméno a kolize s právy třetích osob	39
4.2.1.	Doménové jméno a ochranná známka	40
5.	Spory o doménová jména	43
5.1.	Důvody ochrany doménových jmen	43
5.1.1.	Funkce doménového jména	43
5.1.2.	Hodnota doménového jména	45
5.2.	Formy zneužívání doménových jmen	47
5.2.1.	Cybersquatting	47
5.2.2.	Reverse Domain Name Hijacking	49
5.3.	Alternativní řešení sporů v doméně .cz	50
	Závěr	53
	Seznam použitých zkratk	55
	Seznam použitých pramenů	56
	Abstract	63
	Abstrakt	64

Úvod

Internet je fenomén, který se stal neodmyslitelnou součástí všech našich životů. Ačkoliv si to mnozí z nás ani nemusí uvědomovat, realita je taková, že ve virtuálním prostředí internetu trávíme čím dál víc času. Lidé na internetu čtou noviny, na sociálních sítích udržují kontakt s přáteli, běžně přes internet nakupují a někteří dokonce využívají internet místo návštěvy lékaře. Webové stránky se staly novým komunikačním médiem, skrz které člověk vstřebává podstatnou část informací, které se k němu dostanou. Tato skutečnost se samozřejmě odráží i v hospodářské soutěži. Internet se stal klíčovou součástí marketingu, neboť provozování webové prezentace může soutěžiteli přinést nemalou konkurenční výhodu. Podnikatelé, kteří chtějí uspět, musí s internetem aktivně pracovat. Výraz „dobrá adresa“ nabyl s rozvojem internetu nového významu – dnes se tím již nemyslí pobočka podniku v Pařížské ulici, ale doménové jméno, které zde hraje klíčovou roli. Podobně jako ulice v centru Prahy, i dobré doménové jméno je schopno přilákat zákazníky a zároveň je jistým odrazem prestiže jeho držitele.

Každé doménové jméno je jedinečné, a tedy i vzácné. S exponenciálním rozvojem internetu hodnota některých doménových jmen raketově stoupá, a z toho důvodu si tento institut zaslouží zvláštní ochranu.

Cílem této práce je zařadit doménová jména do systému práva, pokusit se o jejich právní klasifikaci, prozkoumat způsoby, jak mohou být ohrožena, a analyzovat možnosti jejich ochrany. Zvláštní pozornost je věnována mezinárodní správě doménových jmen a právnímu zakotvení dané problematiky.

Vzhledem k tomu, že ochrana doménových jmen je u nás téma poměrně málo probádané, budou předmětem zkoumání zejména primární zdroje relevantních informací, tedy mezinárodní standardy a právní předpisy, ale také odborné články a judikatura. Zdroje budou zpracovány převážně deskriptivně-analytickou výzkumnou metodou, místy doplněnou o metodu historickou.

První část práce vymezuje základní pojmy převážně technického charakteru, související s internetem a doménovými jmény, jejichž znalost je nezbytná pro pochopení dané problematiky a její právní hodnocení.

Druhá část práce vymezuje pojem a koncept domény a doménového jména jejich přípustné podoby, dále pak představuje typologii domén nejvyššího řádu.

Třetí část práce pojednává o mezinárodní i vnitrostátní správě domén a doménových jmen. Jsou zde představeny nejdůležitější autority v oblasti doménových jmen, klíčové instituce a organizace, okolnosti jejich vzniku a mezinárodní i vnitrostátní právní rámec jejich fungování.

Čtvrtá část se věnuje právní klasifikaci doménového jména a jeho zakotvení v právním řádu České republiky. Jsou zde analyzovány různé názorové proudy klasifikace doménového jména, speciální pozornost je věnována nové soukromoprávní úpravě a jejího zásahu do obecně uznávaných názorů. Tato část rovněž zkoumá doménové jméno a jeho možné kolize s jinými právy.

Pátá a poslední část se zabývá spory o doménová jména. Obsahuje výčet důvodů pro ochranu doménových jmen, zejména vzhledem k existenci jejich různorodých funkcí, a zkoumá problematiku hodnoty doménových jmen. Dále analyzuje konkrétní formy zneužívání doménových jmen ve vztahu k právům třetích osob, a v neposlední řadě pojednává o alternativním řešení sporů v doméně .cz.

1. Vymezení základních pojmů

K pochopení problematiky rozebírané v této práci je třeba na úvod vyložit základní pojmy technického charakteru, se kterými text operuje. Abychom mohli správně definovat pojem doménového jména, je nutné nejprve zavést související pojmy v čele s Internetem, jejichž znalost je nezbytná pro pochopení významu doménových jmen.

1.1. Internet

Internet je celosvětový systém vzájemně propojených počítačových sítí propojující miliardy zařízení. Často bývá označován jako „sít' sítí“.¹ Skládá se z milionů soukromých, veřejných, akademických, vládních a korporátních sítí, jež spojuje široké spektrum síťových technologií. Internet poskytuje řadu služeb, například přístup k webu, infrastrukturu pro podporu e-mailu, peer-to-peer² komunikaci nebo podporu pro telefonování.³

Pojmy internet a web bývají často zaměňovány, nejsou však totožné. World Wide Web (WWW, W3) je jednou z mnoha služeb internetu.⁴ Web je množina webových stránek, které jsou provázené hypertextovými odkazy,⁵ každá z těchto stránek je charakterizována unikátním identifikátorem URL,⁶ neformálně označovaným jako webová adresa. Podstatnou součástí webové adresy je i doménové jméno. Drtivá většina uživatelů, kteří používají internet, používají právě službu WWW, případně také e-mail, ale s tím doménová jména nejsou subjektivně spjata tak úzce jako s webovými stránkami. V běžné řeči vzhledem ke způsobu užívání internetu pojmy web a internet de facto splynuly, ale je třeba mít na paměti, že web je pouze podmnožina internetu, byť velmi významná.

¹ Viz sekci 1.1.2 v IETF. Requirements for Internet Hosts – Communication Layers, [online]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc1122>>.

² Přímá komunikace mezi dvěma koncovými zařízeními.

³ VoIP, Voice over Internet Protocol.

⁴ Internet (s velkým písmenem) je vlastní jméno celosvětové informační a komunikační sítě; internet (s malým písmenem) se užívá ve významu propojené počítačové sítě, komunikační médium.

⁵ Srov. BERNES-LEE, Tim, CAILLIAU, Robert, WorldWideWeb: Proposal for a HyperText Project, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.w3.org/Proposal.html>>.

⁶ Uniform Resource Locator.

Zvláštností internetu je fakt, že se v něm nenachází žádné centrální řízení. Zárodkem dnešního internetu byla síť ARPANET⁷, což byl vojenský projekt, za kterým stála vláda USA. Cílem bylo vymyslet komunikační řešení pro případ jaderné války. Systém měl fungovat i tehdy, pokud by došlo k rozsáhlému poškození sítě. Výsledné řešení zahrnovalo dva principy: síť neměla mít žádnou centrální složku a od začátku byla navrhována tak, aby fungovala, i když jsou některé její části v troskách.⁸ Tyto dva principy internet převzal. V současnosti je internet nezávislý, silně decentralizovaný a z principu tedy i nezničitelný.

1.2. Adresa IP

Pro fungování libovolné počítačové sítě a potažmo i celého internetu musí existovat mechanismus, který nám umožní adresovat konkrétní síťové uzly, tedy počítače a zařízení připojené k internetu. Důležité přitom je, aby každá taková adresa byla v dané síti jednoznačná, tedy aby nenastala situace, kdy by měly dvě různá zařízení stejnou adresu. V počítačových sítích tuto funkci plní adresa Internetového Protokolu, často zkracována jako IP adresa.⁹

IP¹⁰ adresa je unikátní numerické označení přidělené každému zařízení v počítačové síti, aby mohlo komunikovat s ostatními zařízeními v síti.¹¹ IP adresa plní identifikační a adresní funkci - jednak slouží ke zjištění totožnosti sítě nebo zařízení v síti a jednak umožňuje odkazování na konkrétní umístění. Tvůrci Internetového Protokolu definovali IP adresu jako 32-bitové číslo,¹² které se zpravidla zapisuje ve formátu čtyř bytů (čtyř bajt)¹³ oddělených tečkami, každý byte odpovídá číslu 0 až 255.¹⁴ IP adresou je

⁷ Advanced Research Projects Agency Network.

⁸ Srov. PETERKA, Jiří. Na počátku byl ARPANET.... eArchiv.cz [online]. 1995 [cit. 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW < <http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>>.

⁹ Vychází z anglického Internet Protocol Address.

¹⁰ Internet Protocol.

¹¹ Více viz IETF. Internet Protocol – DARPA Internet Program Protocol Specification, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW < <http://tools.ietf.org/html/rfc791>>.

¹² Řetězec nul a jedniček dlouhý 32 znaků.

¹³ V literatuře se též užívá pojem oktet, který vyjadřuje fakt, že 1 byte se dělí na 8 bitů. 1 bit pak představuje nejmenší datovou jednotku, která nabývá hodnoty nula nebo jedna.

¹⁴ V rámci jednoho oktetu lze v binární soustavě vyjádřit 256 různých čísel. Nula odpovídá posloupnosti osmi nul za sebou, číslo 255 – maximum – pak odpovídá posloupnosti osmi jedniček za sebou.

například řetězec 216.58.217.131, který označuje adresu serveru hostujícího domovskou stránku společnosti Google pod doménou google.cz.

32-bitů původně vymezených IP adresám standardem IPv4 odpovídá rozsahu 0 až 2^{32} – bezmála 4,3 miliardám adres.¹⁵ Internet je však tak obrovský, že to již dávno nestačí, proto musel vzniknout nový standard IPv6¹⁶, který se v současnosti používá souběžně s IPv4. Standard byl přijat v roce 1998 a je uváděn do provozu od počátku 21. století. IPv6 využívá k adresování 128 bitů, kterými lze vyjádřit zhruba $3,4 \times 10^{38}$ adres, což je natolik vysoké číslo, že tento nový standard nějakou dobu nebude nutné aktualizovat. Adresy standardu IPv6 jsou zpravidla zapisovány v šestnáctkové soustavě¹⁷ a jednotlivé sekce se oddělují dvojtečkou, například 2001:200:8002:203:47ff:fea5:3085.

Každý počítač připojený k síti potřebuje IP adresu, aby mohl komunikovat s ostatními zařízeními. Tato adresa je mu přidělena nadřazenou sítí ihned po připojení k síti. Nadřazená síť přitom IP adresu nevybírá náhodně, ale volí z množiny IP adres, které jsou jí přikázány nějakou síťovou autoritou. Na globální úrovni zajišťuje správu IP adres instituce autorita vykonávající funkce IANA,¹⁸ kterou je v současné době organizace ICANN¹⁹ se sídlem ve Spojených státech. Ta deleguje administraci IP adres na pět regionálních registrů²⁰, přičemž každému z nich přísluší určitá část jmenného prostoru všech adres.²¹ Úkolem regionálních registrů je pak alokace a registrace bloků IP adres pro poskytovatele internetových služeb a jiné subjekty v příslušném území.

Komunikace mezi dvěma zařízeními připojenými k internetu je realizována právě pomocí IP adresy. Pokud známe IP adresu nějakého počítače či serveru, můžeme jej kontaktovat jednoduchým a jednotným způsobem odkudkoliv ze světa.

¹⁵ Ve skutečnosti veškerý teoretický rozsah IP adres nelze využít. Některé IP adresy (a s tím i jejich podadresy) jsou rezervovány pro využití v místní síti, například 192.168.0.0 nebo 10.0.0.0. Další fakt, který omezuje využití celého spektra IP adres je právě dělení adresy podle sítí – pokud se například v podsíti identifikované adresou 1.1.1.0 budou vyskytovat pouze dvě zařízení, tak v posledním bytu budou využita pouze dvě čísla z celkových 256 možných.

¹⁶ Srov. IETF. Internet Protocol, Version 6 (IPv6) Specification, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc1883>>.

¹⁷ Číslice 0 až 9 a písmena A až F, dohromady 16 znaků.

¹⁸ Internet Assigned Numbers Authority.

¹⁹ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers. Více viz <<https://www.icann.org/>>.

²⁰ RIR, Regional Internet Registry.

²¹ Každému registru přísluší zhruba pětina všech možných IP adres. Některé speciální IP adresy však nelze pro alokaci využít, protože jsou určeny pro lokální síť.

1.3. DNS – Systém doménových jmen

Ačkoliv lze zařízení v počítačové síti kontaktovat přímo pomocí jejich IP adresy, v praxi by byl tento způsob nepohodlný, protože IP adresy jsou pro člověka málo mnemonické, a to i v případě, kdy se použije obvyklá konvence zápisu adresy po jednotlivých bytech oddělených tečkou. Tento problém dal vzniknout službě, která umožňuje namísto IP adres používat zástupná doménová jména, která se dají snadněji zapamatovat. Touto službou je systém doménových jmen. Jedná se v podstatě o obrovský telefonní seznam, kde jsou místo jmen kontaktů uvedena doménová jména a místo telefonních čísel IP adresy odpovídajících počítačů v síti.

Systém doménových jmen (DNS)²² je hierarchický distribuovaný systém pojmenování počítačů, služeb a jiných prostředků připojených k internetu nebo soukromé síti.²³ Primární důvod existence DNS je vzájemný převod mezi doménovými jmény a IP adresami síťových uzlů, obecně lze však říci, že se jedná o distribuovanou databázi, která s každým doménovým jménem asociuje různorodé informace, tzv. DNS záznamy.²⁴

Fungování převodu doménových jmen na příslušné IP adresy zajišťují tzv. jmenné servery DNS.²⁵ Každý počítač, který chce komunikovat s jiným zařízením v internetu pomocí doménového jména, potřebuje nejdříve zjistit jeho IP adresu. Proto musí nejdříve kontaktovat jmenný server DNS, který mu tuto informaci poskytne. Jádro systému DNS tvoří tzv. kořenové DNS servery,²⁶ které stojí v hierarchii systému nejvýše. Primárních kořenových DNS serverů je v současnosti 13,²⁷ jejich provoz, dostupnost a obsah mají na starosti různé vládní i nevládní organizace, přičemž veškerou spolupráci zajišťuje již zmíněná organizace ICANN.²⁸ Názvy a IP adresy těchto serverů jsou pevně dané a

²² Domain Name System.

²³ Srov. PETERKA, Jiří. DNS. eArchiv.cz, [online]. [cit. 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.earchiv.cz/a98/a816k180.php3>>.

²⁴ Mezi nejdůležitější záznamy patří A záznamy, které slouží pro nastavení konkrétní IPv4 adresy, kam má doména nebo subdoména směřovat, a AAAA záznamy, které slouží pro nastavení IPv6 adresy. Dále existují MX záznamy, které slouží k nastavení serveru, kam bude směřovat elektronická pošta zasílaná na e-mailly na dané doméně. Záznamy typu CNAME slouží k přesměrování doménového jména na libovolnou jinou doménu.

²⁵ Domain Name Server.

²⁶ Adresy kořenových DNS serverů jsou [a-m].root-servers.net.

²⁷ Celkový počet kořenových DNS serverů je mnohem větší, uvážíme-li existenci sekundárních DNS serverů. K 10. květnu 2015 bylo podle webu www.root-servers.org v provozu celosvětově 465 serverů. Čtyři z těchto serverů jsou umístěny v Praze.

²⁸ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers.

všeobecně známé. Seznam IP adres těchto serverů musí mít každé zařízení, které chce v internetu provádět překlad doménových jmen, jelikož se jedná o jakýsi výchozí bod.

Je třeba dodat, že doménová jména a související IP adresy se nemusí nutně vyskytovat v poměru jedna ku jedné, ačkoliv tomu tak zpravidla je. Může se stát, že dvě nebo více domén směřují na jednu IP adresu, například pokud někdo využívá pro svoji webovou stránku dvě různá doménová jména. V ojedinělých případech pak může jedno doménové jméno odkazovat na různé IP adresy například v závislosti na geografické poloze uživatele.²⁹

1.4. RFC

RFC (Request for Comments, přeloženo jako Žádost o komentáře) jsou veřejně publikované dokumenty, které se zabývají nejrůznějšími aspekty fungování internetu, včetně úpravy systému doménových jmen. Nemají formu právně závazných norem, avšak některé z nich mají povahu závazných standardů, které jsou uznávány, dodržovány a respektovány jak v prostředí internetu, tak i mimo něj.

Označení těchto dokumentů má své historické důvody. Lidé, kteří se podíleli na vzniku internetu (respektive ARPANETu), využívali tyto žádosti o komentář jako způsob získávání zpětné vazby k vlastním návrhům, nápadům a myšlenkám od jejich kolegů. Toto označení se udrželo do dnešního dne, stejně jako základní principy přijímání RFC standardů – k jejich ustanovení totiž dochází v několika krocích, kdy je návrh publikován jako RFC a následně podroben skrutiniu internetové komunity. Ve finální fázi je standard vydán jako samostatný RFC dokument.³⁰

Lze říci, že RFC jsou primární zdroje popisující fungování internetu, proto bude tato práce při výkladu problematiky doménových jmen vycházet zejména z nich.

²⁹ Toho využívají zejména internetoví giganti v čele se společností Google: uživatel může celosvětově používat primární webovou adresu google.com, avšak v závislosti na jeho umístění mu DNS servery poskytnou různé IP adresy cílových serverů Google, například pro umístění uživatele v České republice se vybere ten server, který poskytuje obsah v českém jazyce. Servery rozlišené různými IP adresami nemusí nutně poskytovat různý obsah, může se jednat o repliky jednoho serveru a uživateli může být poskytnuta adresa serveru, který je k němu fyzicky nejbližší, což je jedna ze strategií distribuce zátěže mezi více zařízení.

³⁰ Proces přijímání nových internetových standardů je popsán v RFC 2026, viz IETF. The Internet Standards Process, Revision 3. [online]. 1996 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc2026>>.

2. Doménové jméno

Doménové jméno je každé jméno zaregistrované v systému DNS. Jedná se o jednoznačný identifikační řetězec počítače nebo skupiny počítačů, které jsou připojené k internetu, například `google.cz` nebo `cs.wikipedia.org`. Struktura doménových jmen odpovídá principům a pravidlům fungování DNS.

Pojem doménové jméno je často zaměňován s pojmem doména. Stricto sensu se jedná o dvě různé věci. Zatímco doménové jméno označuje jeden konkrétní stroj, respektive jeden konkrétní uzel ve stromové struktuře DNS, doména zahrnuje kromě cílového uzlu i všechny uzly, které se ve struktuře nachází pod daným uzlem v nižších úrovních. Těmto uzlům se říká subdomény. Na doménu lze nahlížet rovněž tak, že se jedná o samostatný jmenný prostor, ze kterého lze přidělovat nová symbolická jména pro subdomény.³¹ Například doménové jméno `google.com` může označovat konkrétní server, zatímco doména `google.com` tvoří jmenný prostor, jehož součástí jsou například subdomény `mail.google.com` (služba GMail), `plus.google.com` (služba Google+) nebo `translate.google.com` (služba Google Překladač).

2.1. Syntaxe doménového jména

Syntaxe doménového jména odpovídá hierarchické struktuře domén v rámci DNS. Doménové jméno se skládá z jedné nebo více částí, které jsou spojeny tečkou. Každá tato část koresponduje s konkrétní doménou a platí, že domény a tedy i příslušné části doménového jména jsou uspořádány v subordinačním poměru. Doméně, která je v subordinačním vztahu k jiné, se říká subdoména. Na spojovací tečku lze nahlížet jako na operátor „[subdoména] náleží do [domény]“. Uvažme například doménové jméno `translate.google.com`. Toto jméno patří do domény `google.com`, říkáme tedy, že `translate.google.com` je subdoména domény `google.com`. Stejně tak ale patří i do domény `com`, což vyplývá z hierarchie stromu domén v DNS.

³¹ Srov. PETERKA, Jiří. DNS. eArchiv.cz, [online]. [cit. 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.earchiv.cz/a98/a816k180.php3>>.

Pozice v doménovém jméně respektive úroveň zanoření domény v DNS určuje řád domény. Čím více vpravo v doménovém jméně respektive čím výše ve stromě domén se doména nachází, tím nižší řád nese. Uvažme opět doménové jméno `translate.google.com`. Zde řetězec `com` reprezentuje doménu prvního respektive nejvyššího řádu (top-level domain, dále jen TLD), řetězec `google.com` představuje doménu druhého řádu a konečně řetězec `translate.google.com` označuje doménu třetího řádu. Ve stejném duchu bychom mohli postupovat dále a vytvářet tak domény vyšších řádů.

Každá část doménového jména je omezena 63 znaky, celková délka pak nesmí přesáhnout hranici 255 znaků.³² Z těchto omezení vyplývá, že maximální zanoření domény respektive její nejvyšší řád odpovídá číslu 127.³³

Doménové jméno, a to zejména doménové jméno odpovídající doméně druhého řádu, musí odpovídat základním RFC standardům,³⁴ a jakýmkoliv doplňujícím nebo nahrazujícím normám, které zpravidla definuje správce nadřazené domény. Pro českou národní doménu `.cz`, kterou spravuje sdružení CZ.NIC, jsou tato pravidla nastavena volně, doménové jméno s touto koncovkou může obsahovat téměř libovolnou kombinaci písmen, znaků a pomlčky.³⁵ Jiná situace je například ve Finsku, kde je problematika registrace doménových jmen upravena zákonem,³⁶ podle kterého doménové jméno nesmí tvořit pouze název domény nejvyšší úrovně (například `com.fi`) nebo pouze název pro označení druhu korporace (česká obdoba by zde byla například `sro.cz`), a dále je stanoveno, že doménové jméno nesmí obsahovat pohoršující výrazy, které jsou urážlivé nebo vybízí ke kriminální aktivitě.

³² Srov. IETF. Domain Names – Concepts and Facilities, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc1034>>.

³³ Doména nejvyššího řádu má alespoň dva znaky, plus 126 jednoznakových názvů subdomén oddělených 126 znaky tečky = 254 znaků při zanoření 127.

³⁴ RFC 1034, 1035, 1122, 1123.

³⁵ Srov. CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD `.cz`, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>.

³⁶ Domain Name Act z roku 2003. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030228.pdf>>.

2.2. Domény nejvyššího řádu

Domény nejvyššího řádu, například .com nebo .cz, tvoří nejvyšší úroveň doménových jmen v systému DNS. Každé doménové jméno končí právě jedním označením některé TLD, obdobně platí, že každá doména je subdoménou některé z domén nejvyššího řádu. Domény nejvyššího řádu lze dělit podle jejich typu na následující:³⁷

1. Národní domény nejvyššího řádu, například .cz, .us.
2. Generické domény nejvyššího řádu, například .com, .org.
3. Nové generické domény nejvyššího řádu.
4. Infrastrukturní doména ARPA.

Správu těchto domén zajišťuje tzv. registr neboli správce domény nejvyšší úrovně.

2.2.1. Národní domény nejvyššího řádu

Národní domény nejvyššího řádu (country code top level domains, dále jen ccTLDs) jsou domény, které jsou tvořeny dvoumístným kódem korespondujícím s názvem země, státu nebo závislého území. Jednotlivé kódy zavedla a spravuje instituce ISO³⁸ ve standardu ISO-3166 – „Kódy pro označení jmen zemí a jejich částí.“

Příkladem takové domény je například česká doména .cz. Subjekty, které si chtějí zaregistrovat doménu druhého řádu pod národní doménou,³⁹ zpravidla nemusí mít k předmětnému státu bližší vztah, jakým může být například domicil. Většinou stačí, splní-li podmínky registrace stanovené příslušným registrátorem pověřeným národní doménovou autoritou. V České republice je touto autoritou zájmové sdružení právnických osob CZ.NIC,⁴⁰ které spravuje národní doménu .cz na základě dohody s ICANN.⁴¹ Vztah těchto organizací bude podrobně rozveden v dalších částech této práce.

³⁷ Srov. IANA. Root Zone Database, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.iana.org/domains/root/db>>.

³⁸ International Organization for Standardization.

³⁹ Například www.kareklima.cz.

⁴⁰ NIC je zkratka pro network information center.

⁴¹ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers.

K vzniku prvních národních domén došlo již v roce 1985 zavedením domén .us, .uk a .il, které jsou přiřazené Spojeným státům americkým, Spojenému království a Izraeli. V současné době je národních domén zaregistrovaných bezmála 300.⁴²

Relativní novinkou v oblasti ccTLDs jsou tzv. internacionalizované národní domény nejvyššího řádu (IDN ccTLDs). Tyto domény rozšířily do té doby používanou latinskou abecedu pro doménová jména TLDs o znaky národních jazyků či abeced, tím došlo například k zavedení používání čínských znaků nebo arabské abecedy jako koncovek doménových jmen. Podobně jako ccTLDs, i IDN ccTLDs jsou přiřazovány konkrétnímu státu nebo nezávislému území. V prosinci 2014 bylo těchto speciálních národních domén registrováno 45.⁴³ Nejvyužívanější internacionalizovanou národní doménou je ruská .рф, která k 1. květnu 2015 obsahovala přes 835 000 subdomén druhého řádu.⁴⁴ Mezi další největší IDN ccTLDs patří tchaj-wanská doména .台灣 nebo čínská doména .中国.

Náš stát hraje ve vztahu k ccTLDs zajímavou historickou roli – československá doména .cs, která byla registrovaná v roce 1990, je jednou ze dvou domén,⁴⁵ které byly doposud vymazány z registru národních domén. Po rozpadu Československa došlo k vytvoření domén .cz pro Českou republiku a .sk pro Slovensko. Doména .cs byla definitivně zrušena v lednu 1995.

Druhým extrémem je národní doména Sovětského svazu .su, která je doposud aktivně užívaná, ačkoliv k rozpadu Sovětského svazu došlo již před necelým čtvrtstoletím. K 1. květnu 2015 existovalo po doménou .su zaregistrovaných 117 782 domén druhého řádu.⁴⁶

⁴² IANA. Root Zone Database, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.iana.org/domains/root/db>>.

⁴³ Viz EURID. World report on Internationalised Domain Names 2014, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.eurid.eu/files/publ/IDNWorldReport2014_Interactive.pdf>.

⁴⁴ Viz RU-CENTER. RU TLD: Registration and Delegation Statistics, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://stat.nic.ru/en_ru/2015/05/01/titul-20150501.shtml>.

⁴⁵ Druhá odebraná doména je .zr pro Zair.

⁴⁶ Viz RU-CENTER. RU TLD: Registration and Delegation Statistics, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://stat.nic.ru/en_ru/2015/05/01/titul-20150501.shtml>.

2.2.2. Generické domény nejvyššího řádu

Generické domény nejvyššího řádu (gTLDs)⁴⁷ vznikly za účelem rozdělení domén do primárních kategorií. Mezi nejdůležitější gTLDs v současnosti patří .com, .info, .net a .org. Doména .com je zároveň doménou s nejvíce registrovanými subdoménami ze všech domén nejvyššího řádu. Podle společnosti Verisign, Inc., která doménu spravuje, přesahoval počet zaregistrovaných domén k 31. prosinci 2015 číslo 115 milionů.⁴⁸

Historie generických doménových jmen sahá do roku 1984. Počítačovní odborníci Jon Postel a Joyce K. Reynolds tehdy definovali základní množinu TLDs a v doprovodném dokumentu vyličili také důvod jejich vzniku.⁴⁹ Základ definice tvořila myšlenka, že doména odpovídá samostatné administrativní entitě, primárním účelem vzniku TLDs bylo právě rozdělení administrace jednotlivých domén mezi příslušné subjekty. Cílem bylo vytvořit distribuovanou samosprávu domén, protože bylo už i tehdy nepředstavitelné, že by všechny domény mohly být administrovány z jednoho centrálního místa. Původní seznam TLDs obsahoval následující kategorie:

- GOV – Government, domény související se státní správou USA
- EDU – Education, domény z oblasti školství
- COM – Commercial, domény určené pro obchodní společnosti
- MIL – Military, domény určené pro armáda USA
- ORG – Organization, domény určené pro organizace

Citovaný dokument skutečně tyto domény pojmenovává jako kategorie. Z toho můžeme dovodit, že generická doména slouží právě ke kategorizaci subjektů a sdružuje tedy podobné subjekty v rámci jedné domény. Ze seznamu vyplývá, že původně byly všechny domény určeny pouze pro potřeby USA, což koresponduje s tím, že ARPANET, předchůdce Internetu, byl založen jako komunikační síť určená zejména státní správě Spojených států. S rozšířením internetu za hranice USA se tato situace změnila a bylo nutné stávající pravidla upravit.

⁴⁷ Generic top-level domains.

⁴⁸ Viz VERISIGN. The Domain Name Industry Brief, March 2015, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.verisigninc.com/assets/domain-name-report-march2015.pdf>>.

⁴⁹ Viz POSTEL, J., REYNOLDS, J., IETF. Domain Requirements, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc920>>.

Postupem času se rodina gTLDs rozrůstala, zejména po vzniku organizace ICANN⁵⁰ v roce 1998, která byla založena přímo za účelem správy doménových jmen. Generické domény se začaly rozlišovat na dva samostatné druhy – tzv. sponzorované a nesponzorované domény. Za sponzorovanou doménou stojí sponzor,⁵¹ který reprezentuje určitou komunitu nebo skupinu subjektů, které do domény spadají. Příkladem sponzorovaných domén jsou již zmíněné domény .edu, .gov nebo .mil, z novějších domén jde například o domény .aero nebo .xxx.⁵² Obecně lze říci, že registrace domén druhého řádu pod sponzorovanými doménami se řídí pravidly, která stanoví sponzor, zatímco nesponzorované domény podléhají regulím organizace ICANN.⁵³ Tato pravidla jsou podrobněji rozebrána v dalších částech této práce.

2.2.3. Nové generické domény nejvyššího řádu

V průběhu let poptávka po zavedení nových gTLDs rostla natolik překotně, že dosavadní rigidní proces jejich schvalování a implementace do systému DNS již vzhledem k vysoké poptávce nedostačoval.⁵⁴ Proto ICANN mezi lety 2005 a 2011 pracoval na nápravě a na konci tohoto období představil koncept tzv. nových generických domén nejvyššího řádu (new gTLDs, někdy označovaných též ngTLDs),⁵⁵ což je v podstatě soubor transparentních a otevřených pravidel pro vznik a správu těchto domén. Podle organizace ICANN je tento projekt největší expanze internetu v jeho historii,⁵⁶ jelikož díky němu došlo k obrovskému rozšíření globální kořenové struktury DNS – doposud bylo v rámci projektu zaregistrováno již 625 domén nejvyššího řádu.⁵⁷ Mezi novými doménami se objevují například generická slova (.company, .property, .website), zeměpisné názvy (.london, .nyc, .berlin) nebo názvy obchodních firem (.google, .ibm, .xerox).

⁵⁰ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers.

⁵¹ Patron, garant. Často se jedná o neziskovou organizaci.

⁵² Patronem domény .aero sdružující subjekty leteckého průmyslu je SITA, patronem domény .xxx zahrnující výlučně pornografické stránky je společnost ICM Registry LLC.

⁵³ Srov. ICANN. Top-Level Domains (gTLDs), [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://archive.icann.org/en/tlds/>>.

⁵⁴ Proces je detailněji popsán v kapitole 3 – „Správa domén a doménových jmen“.

⁵⁵ ngTLD, new generic top-level domain.

⁵⁶ Viz ICANN. 500+ New gTLDs Introduced into the Internet, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/news/announcement-2-2015-02-06-en>>.

⁵⁷ Data ke dni 11. 5. 2015, viz nTLDstats. Dostupný z WWW <<https://ntldstats.com/tld>>.

Nejpopulárnější novou gTLD je doména .xyz, která eviduje téměř milion zaregistrovaných domén.⁵⁸

2.2.4. Infrastrukturní doména ARPA

Mnohdy opomíjenou skupinu domén nejvyššího řádu tvoří samostatná doména .arpa (Address and Routing Parameter Area Domain), užívaná výlučně pro vnitřní potřeby internetové infrastruktury⁵⁹

Doména .arpa byla první doménou, která byla zavedena do systému DNS. Původně se mělo jednat o dočasnou doménu, která měla usnadnit přechod z ARPANETu na moderní Internet. Po vzniku DNS byly všechny domény z ARPANETu převedeny na doménová jména DNS připojením domény arpa na jejich konec.⁶⁰ Tyto původní domény byly postupem času převedeny na nově zavedené generické domény.

Doména .arpa nebyla zrušena, protože se kromě svého dočasného účelu používala pro reverzní překlad IP adres na doménová jména, což je v podstatě opak systému DNS.⁶¹ Původně se plánovalo tuto funkcionalitu převést na novou doménu .int, avšak nakonec bylo od tohoto záměru upuštěno.

2.3. Domény druhého řádu

Domény druhého řádu jsou ty domény, které jsou zaregistrovány bezprostředně pod některou TLD. Jejich pojmenování – doménové jméno – se skládá ze dvou částí, a to z označení domény a z koncovky, jak se běžně říká označení domény nejvyššího řádu. Příkladem takových pojmenování je cuni.cz nebo google.com. Dalo by se říci, že právě pojmenování domény druhé úrovně je to, co si lidé i právní praxe představují pod pojmem „doména“ nebo „doménové jméno“, jde tedy o vymezení těchto pojmů v nejužším smyslu.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Srov. IANA. .ARPA Zone Management [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.iana.org/domains/arpa>>.

⁶⁰ Jmenné konvence doménových jmen v ARPANETu byly jiné než v DNS, proto bylo rozumné všechny tyto staré domény zahrnout pod jedinou doménu arpa.

⁶¹ Viz sekci 3.5 v IETF. Domain Names – Implementation and Specification, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc1035>>.

Pro tato doménová jména také bývají zpravidla řešeny nejružnější právní otázky, včetně soudních rozhodnutí. Ta se týkají zejména kolize práv k doménovému jménu s ochrannými známkami a dalšími právy na označení, s osobnostními právy nebo se také dotýkají spekulativních a zneužívajících registrací a užívání doménových jmen.

Pokud nebude uvedeno jinak, bude se zbytku práce pod pojmy „doména“ a „doménové jméno“ myslet pojmenování domény druhého řádu.

3. Správa internetu a doménových jmen

Jak již bylo vyloženo v úvodní kapitole, internet je globální decentralizovaná síť vzájemně propojených počítačových sítí, která má za úkol fungovat tak, jakoby se jednalo o jedinou koherentní síť. Právě tato vlastnost internetu vyžaduje existenci řady regulativních, organizačních a technických opatření, které fungují ve prospěch všech zainteresovaných subjektů, ať již států, organizací nebo koncových uživatelů. Klíčovou roli zde hrají především dva jmenné prostory – prostor doménových jmen a IP adres. Z předchozího výkladu principů DNS a systému IP adres vyplývá především požadavek na jedinečnost těchto označení, proto je potřeba, aby správa těchto dvou systémů, které tvoří fundamentální základy internetu, probíhala koordinovaně. Tato úloha s sebou přináší dlouhou řadu souvisejících otázek – kdo má koordinaci zajišťovat a za jakých podmínek, kdo by měl mít rozhodovací roli, kdo by měl být odpovědný za fyzický výkon této činnosti, tedy vedení databází DNS, kdo a jak by měl zajišťovat registraci nových domén do DNS, a v neposlední řadě kdo by to měl všechno financovat. Je evidentní, že tato problematika je komplexní a že by jistě mohly existovat různé modely řízení internetu, které by zajistily jeho fungování.

3.1. IANA

Internet od svého vzniku fungoval de facto pod hlavičkou vlády USA, která postupně založila nebo financovala řadu různých organizací, jimž svěřila různé kompetence ve vztahu k síti.⁶² Nejdůležitější z nich bylo uskupení kolem počítačového odborníka Jona Postela, který působil na půdě Univerzity v Jižní Karolíně. Jon Postel dlouhou dobu působil jako hlavní administrátor internetu a dohlížel tak zejména na přidělování IP adres a užívání internetových protokolů. Souhrn těchto funkcí se později začal formálně označovat jako IANA (Internet Assigned Numbers Authority, volně přeloženo jako Autorita pro přidělování čísel na Internetu), zároveň se tak začalo říkat i organizaci (nebo spíše úřadu), který tyto funkce vykonával.

⁶² Viz sekci „Governors“ v WIKIPEDIA.ORG. Internet Governance, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_governance>.

Dnes se řadí pod IANA tyto funkce:⁶³

1. Správa kořenové zóny DNS, respektive správa kořenových serverů DNS
2. Správa registru IP adres a jejich alokace na globální úrovni
3. Správa TLDs .arpa a .int

V roce 1998 byl výkon funkcí IANA v rámci snahy o „privatizaci internetu“ svěřen nově vzniklé organizaci ICANN, která tyto funkce zajišťuje dodnes.

3.2. ICANN

Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (dále jen ICANN, volně přeloženo jako Internetová společnost pro přidělená jména a čísla) je v současnosti hlavním koordinátorem internetu zejména v oblasti doménových jmen a správy IP adres. Organizace na globální úrovni zajišťuje základní technické aspekty internetové infrastruktury a vytváří pravidla k jejímu užívání.

3.2.1. Vznik

V devadesátých letech minulého století zažíval internet obrovský boom, odklonil se totiž od svého původního ryze technického zaměření a stal se nepostradatelným nástrojem v oblasti obchodu a komunikací. Rozšiřování DNS a internetu za hranice USA působilo jako hnací motor technologických inovací a nastolování svobodného trhu v celosvětovém měřítku. Ve snaze tento trend neohrozit a naopak jej ještě více podpořit došla americká administrativa (tehdy pod vedením Billa Clintona) k závěru, že je potřeba zavést globální standardy a politiky založené na konsenzu pro celý internet.⁶⁴ Svoji strategii reflektovala v dokumentu „A Framework for Global Electronic Commerce“,⁶⁵ který stanovil několik principů, na základě kterých by se internet měl dále rozvíjet. Mezi ty klíčové patří

⁶³ Viz sekci „Introduction“ v ICANN. Overview and History of the IANA Functions, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/en/system/files/files/sac-067-en.pdf>>.

⁶⁴ Viz RYAN, Stephen. Governing Cyberspace: ICANN, a Controversial Internet Standards Body. Intellectual Property Practice Group Newsletter, Vol. 3 / 1999, [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.fed-soc.org/publications/detail/governing-cyberspace-icann-a-controversial-internet-standards-body>>.

⁶⁵ CLINTON, William J., GORE, Albert. A Framework for Global Electronic Commerce. [online]. 1. 7. 1997 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://clinton4.nara.gov/WH/New/Commerce/read.html>>.

zejména princip vedení internetu soukromým sektorem a princip minimálního vměšování se ze strany světových vlád – jakákoliv státní regulace měla být prováděna pouze za účelem zajištění stabilního právního prostředí internetu a potažmo i prostoru pro obchod. Tento dokument odstartoval proces, který bývá označován jako „privatizace internetu“,⁶⁶ protože z něj vyplývá záměr „předat otěže“ správy internetu, kterou doposud zajišťovala vláda USA, soukromým organizacím. Řízení procesu se ujalo Ministerstvo obchodu USA, které prostřednictvím své agentury NTIA⁶⁷ vydalo návrh na vylepšení technické správy internetových jmen a adres, který je označován jako „Green Paper“. Součástí tohoto dokumentu byl i návrh na vytvoření globálně řízené neziskové společnosti, která by umožnila zapojení široké světové internetové veřejnosti do správy internetu. Po zvážení připomínek k tomuto návrhu byl stejnou agenturou vydán finální dokument, tzv. „White Paper“,⁶⁸ na základě kterého došlo k 30. 9. 1998 k založení ICANN.

Zakladatelská listina⁶⁹ ICANN vymezila jako neziskovou organizace jednající ve veřejném zájmu, podléhající kalifornskému právu neziskových obecně prospěšných společností.

3.2.2. Mise organizace a základní hodnoty

Poslání organizace ICANN a její základní principy byly původně definovány v memorandu uzavřeném mezi společností a Ministerstvem obchodu USA,⁷⁰ od roku 2002 je vymezují i stanovy společnosti, tzv. Bylaws. Obecným posláním ICANNu je „koordinovat globální internetové systémy unikátních identifikátorů a zajistit jejich stabilní a bezpečné fungování.“⁷¹ Podle návazné definice jsou základní úkoly organizace následující:

⁶⁶ Viz PELIKÁNOVÁ, Radka. Ekonomické, právní a technické aspekty doménových jmen v globální perspektivě. Ostrava: Key Publishing, 2012, S. 114. ISBN 978-80-7418-165-8.

⁶⁷ National Communications Information Administration.

⁶⁸ ICANN. The White Paper, [online]. 1998 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/white-paper-2012-02-25-en>>

⁶⁹ ICANN. Articles of Incorporation of Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/governance/articles-en>>.

⁷⁰ Viz ICANN. Memorandum of Understanding between the U.S. Department of Commerce and Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, [online]. 1998 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/icann-mou-1998-11-25-en>>.

⁷¹ „The mission of The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers ("ICANN") is to coordinate, at the overall level, the global Internet's systems of unique identifiers, and in particular to ensure the stable and secure operation of the Internet's unique identifier systems.“ v ICANN. Bylaws for ICANN, [online].

1. Koordinace alokace a přidělování tří množin jedinečných identifikátorů v internetu, kterými jsou doménová jména v rámci systému DNS, adresy internetového protokolu a autonomních systémů a čísla protokolových portů a parametrů.⁷²
2. Koordinace správy a rozvoje kořenového systému DNS
3. Koordinace rozvoje pravidel souvisejících s uvedenými technickými funkcemi.

Spolu s výše uvedenými úkoly stanovy vypočítávají základní hodnoty, nebo spíše principy, které mají sloužit jako vodítko k rozhodovací a vykonávací činnosti společnosti. Nejdůležitějšími z nich jsou následující: princip stability, který vyžaduje zachování a posílení spolehlivosti, bezpečnosti a globální interoperability internetu, princip volné soutěže v rámci systému DNS, který umožnil vzniknout trhu s doménovými jmény, princip delegace, který společnosti klade za úkol delegovat koordinační úlohy na jiné organizace, pokud je to účelné, princip bottom-up managementu (a potažmo i princip konsenzuálního rozhodování), který zajišťuje účast zainteresovaných subjektů na rozhodování a činnosti organizace, a princip reprezentace, který vyžaduje, aby se rozhodování účastnili zástupci všech zainteresovaných skupin, tedy veřejný i soukromý sektor.

3.2.3. Organizační struktura

ICANN využívá tzv. multi-stakeholder model řízení, který zajišťuje všem stakeholderům – zainteresovaným subjektům – podíl na činnostech prováděných v rámci řízení společnosti.⁷³ Tento model odpovídá principům bottom-up managementu, konsenzuálního rozhodování a principu reprezentace.

V čele společnosti stojí šestnáctičlenné představenstvo zahrnující prezidenta (CEO) společnosti, kterým je od roku 2012 Fadi Chehadé. Kromě představenstva a prezidenta

[citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/governance/bylaws-en/>>.

⁷² Autonomní systémy a internetové protokoly a související čísla portů a parametrů zajišťují spolu se systémem DNS a IP adres provoz celého internetu. Tyto nástroje se ve své funkci vzájemně doplňují.

⁷³ Viz ICANN. Multi-Stakeholder Model. [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/en/system/files/files/icann-multi-stakeholder-model-14apr08-en.pdf>>.

ve společnosti působí tři podpůrné organizace⁷⁴ a řada poradních komisí. Představenstvo má rozhodovací pravomoc a funguje na konsenzuálním principu, ostatní orgány společnosti mají zejména poradní funkci. Mezi nejdůležitější komise patří Governmental Advisory Committee (GAC), součástí které jsou v současné době zástupci 111 států,⁷⁵ a At-Large Advisory Committee (ALAC), kterou tvoří individuální uživatelé internetu vybíraní prostřednictvím regionálních poboček této komise.

Na podporu spoluúčasti co největšího počtu potenciálně zainteresovaných subjektů pořádá ICANN třikrát ročně setkání, vždy na různém místě na světě. Jeden z těchto meetingů hostila v roce 2012 i Praha.

Tento systém poradních komisí a mezinárodních setkání zajišťuje, že se na správě a rozhodování společnosti mohou efektivně podílet všechny dotčené osoby, můžeme tedy hovořit o multi-stakeholder modelu. Jak ale ukazuje následující kapitola, řízení této společnosti není tak transparentní, jak by se mohlo na první pohled zdát.

3.2.4. Vztah s vládou USA

Ačkoliv ICANN vznikl s cílem „předat ořez“ internetu široké veřejnosti, a ačkoliv se společnost prezentuje jako nezávislá globální nezisková organizace, stále je ještě citelně svázána s vládou USA. Od svého počátku ICANN svoji autoritu v podstatě svoji autoritu odvozuje zejména od smluv uzavřených s americkou administrativou. Jde především o již zmíněné memorandum s Ministerstvem obchodu USA⁷⁶ a smlouvu s vládní agenturou NTIA, spadající taktéž pod Ministerstvo obchodu, o zajišťování funkcí IANA, která stanovuje, že ICANN vykonává tyto funkce na základě mandátu a ve jménu vlády USA a že NTIA má v tomto vztahu dozorčí funkci.

To, že vliv vlády USA na ICANN není pouze formální, bylo v historii několikrát potvrzeno. Administrativa tehdejšího amerického prezidenta George W. Bushe například v roce 2005 do nezávislosti organizace zasáhla tak, že pozastavila proces schvalování

⁷⁴ Address Supporting Organization, Country-Code Names Supporting Organization, Generic Names Supporting Organization.

⁷⁵ Viz ICANN. GAC Representatives, [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://gacweb.icann.org/display/gacweb/GAC+Representatives>>.

⁷⁶ Viz ICANN. Memorandum of Understanding between the U.S. Department of Commerce and Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, [online]. 1998 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/icann-mou-1998-11-25-en>>

TLD .xxx. Nejvíce kontroverze však vyvolalo odkrytí řady utajovaných informací whistleblowerem Edwardem Snowdenem v roce 2013. Ze zveřejněných informací vyplynulo, že americká NSA⁷⁷ ve spolupráci s jinými zahraničními zpravodajskými organizacemi zneužívala kořenové servery DNS za účelem odposlouchávání veškeré internetové komunikace. Za výkon IANA funkcí, do kterých správa kořenových DNS serverů patří, je sice teoreticky zodpovědný ICANN, ten však správu deleguje na další subjekty. Z celkového počtu třinácti kořenových serverů rovnou dva z nich spadají pod Ministerstvo obrany USA, což naznačuje, že NSA mohla mít k datům poměrně pohodlný přístup.

Administrativa prezidenta Baracka Obamy na jaře 2014 představila prostřednictvím NTIA záměr, že se chce vzdát své dohledové role nad funkcemi IANA a tuto roli převést na ICANN, formálně NTIA vyzvala ICANN, aby svolal své členy k vypracování návrhu převzetí současné role agentury v koordinaci DNS.⁷⁸ Ačkoliv byla oficiálním důvodem tohoto záměru podpora a rozvoj multi-stakeholder modelu tvorby politik a správy internetu, souvislost s aférou NSA zde byla podle mého názoru více než očividná. Vláda USA měla v plánu převést veškerou správu IANA funkcí na ICANN již od jeho založení (to byl koneckonců důvod, proč tato organizace vůbec vznikla), ale bez patřičných důvodů se tohoto klíčového prvku internetu po dlouhou dobu nechtěla vzdát. Pro odbornou veřejnost tak bylo zveřejnění diskutovaného záměru překvapením, což může naznačovat, že vláda USA nejednala nezištně.

Na základě uvedené výzvy založil ICANN koordinační skupinu pro převod správcovství IANA funkcí,⁷⁹ které se však dodnes nepodařilo napříč internetovou komunitou dosáhnout konsenzu, jak by měl být výkon těchto funkcí vykonáván a kdo a za jakých podmínek by na něj měl dohlížet. Současná smlouva ICANNu s NTIA vyprší 30. září 2015⁸⁰ a zatím není jisté, zda se do té doby podaří správu převést, nebo zda budou

⁷⁷ National Security Agency.

⁷⁸ Viz NTIA, Announcement of Intent to Transition Key Internet Domain Name Functions, [online]. 14. 3. 2014 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.ntia.doc.gov/press-release/2014/ntia-announces-intent-transition-key-internet-domain-name-functions>>.

⁷⁹ ICG. IANA Stewardship Transition Coordination Group. Více viz <<https://www.ianacg.org/>>.

⁸⁰ Viz NTIA, Press Release. Commerce Department Awards Contract for Management of Key Internet Functions to ICANN, [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.ntia.doc.gov/press-release/2012/commerce-department-awards-contract-management-key-internet-functions-icann>>.

muset strany kontrakt prodloužit. Určitě bude zajímavé sledovat, jak se tato situace vyvine.

3.2.5. Správci registrů a registrátoři doménových jmen

Jak bylo řečeno v předchozích kapitolách, ICANN dohlíží prostřednictvím IANA funkcí nad systémem DNS, jeho správu však deleguje na další organizace. Tato distribuce správy se projevuje už v srdci systému, kořenové zóně DNS, jejíž třináct primárních kořenových serverů provozuje dvanáct nezávislých organizací.⁸¹ Na podobném principu funguje i správa domén nejvyššího řádu, které rovněž spravují subjekty rozdílné od ICANNu, označované jako správci registru. Samotná registrace domén druhého řádu v dané TLD ovládané správcem registru je zajišťována prostřednictvím registrátorů.

Úkolem správce registru neboli správce domény nejvyššího řádu⁸² je především vedení tzv. centrálního rejstříku, což je seznam doménových jmen, které jsou zaregistrované v dané TLD. Součástí tohoto úkolu je samozřejmě i tvorba pravidel pro registraci domén, koordinace registrátorů a poskytnutí součinnosti při registraci domén a v neposlední řadě i správa jmenných serverů DNS a jejich napojení na do globálního systému DNS. Vztah správce registru a ICANNu záleží na typu TLD – pro národní i generické domény platí různá pravidla. Nejjednodušší takový vztah existuje k správcům nesponzorovaných generických TLDs. Tito správci jsou k činnosti formálně pověřeni přímo ICANNem tzv. registrační dohodou⁸³ a přejímají proto všechny jeho politiky a regulace v oblasti registrace doménových jmen. U sponzorovaných domén je situace složitější – na sponzora totiž ICANN deleguje část své autority v oblasti regulace doménových jmen a fakticky mu tak přenechává podstatnou kontrolu nad celou doménou. Tato delegace je realizována tzv. sponzorskou dohodou mezi ICANNem a sponzorem, která vymezuje povinnosti obou zúčastněných stran.⁸⁴ Každá taková dohoda je unikátní a její konkrétní podmínky záleží zejména na charakteru sponzora a na okruhu subjektů spadající pod uvažovanou doménu. Správcem registru u sponzorované domény je zpravidla subjekt, který je pověřen přímo sponzorem, v tomto případě tedy správce

⁸¹ Viz www.root-servers.org.

⁸² Anglicky Registry Operator, nebo také Network Information Center (NIC).

⁸³ Anglicky Registry Agreement..

⁸⁴ Srov. ICANN. Top-Level Domains (gTLDs), [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://archive.icann.org/en/tlds/>>.

operuje na základě podmínek stanovených sponzorem, nikoliv ICANNem, jak je tomu v případě nesponzorovaných domén.

Ve vztahu ICANNu k správcům národních TLDs (ccTDLs) musíme uvážit zejména fakt, že národní doména je úzce spojena s příslušným státem a potažmo i s jeho vládou a místními zákony. Každý stát by tedy přirozeně mohl a měl mít zájem o kontrolu příslušné domény, proto v těchto vztazích dominuje princip subsidiarity, který říká, že politika ccTLD má být stanovena lokálně, pokud se neukáže, že konkrétní otázka by měla být řešena na mezinárodní úrovni. Tato problematika je klíčová i pro českou národní doménu .cz, a je proto dále podrobně rozvedena v následující kapitole.

Registrátor domény je subjekt, prostřednictvím kterého registrant – tj. držitel domény – registruje doménu druhé úrovně v konkrétní TLD u jejího správce.⁸⁵ Vztah správce TLD a registrátora může být dvojitý. Funkci správce i registrátora může vykonávat jediný subjekt, v tom případě pojmy správce registru a registrátor fakticky splynou. Běžnější model je však model zprostředkovatelský, kdy obě funkce zastávají dva různé subjekty. Tento model se zároveň typicky vyznačuje pluralitou registrátorů, kteří mezi sebou vytvářejí soutěžní prostředí. Z čistě ekonomického důvodu by tedy zřejmě dlouhodobě nemohla existovat kombinovaná varianta, kde by domény v jedné TLD registroval jak správce, tak i registrátoři, protože by zde správce měl nezanedbatelnou konkurenční výhodu.

ICANN ve vztahu k registrům a registrátorům plní vskutku pouze funkci jakési authority. K této podobě vztahu je organizace přímo zavázána ve svých stanovách, které jí explicitně zakazují vystupovat v roli registru nebo registrátora, protože by tím došlo ke střetu zájmů a ohrožení soutěžního prostředí v oblast doménových jmen.⁸⁶ Podle mého názoru je toto omezení logické, protože ICANN má z principu fungovat jako zastřešující organizace koordinující „pravidla hry“, nikoliv jako poskytovatel služeb.

⁸⁵ Viz ICANN. Information for Registrars and Registrants. [online]. [citováno 16. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/registrars-0d-2012-02-25-en>>.

⁸⁶ Viz ICANN. Bylaws for ICANN, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/governance/bylaws-en/>>.

3.2.6. Principy delegování ccTLDs

Základní principy delegování národních domén zakotvil Jon Postel v roce 1994 v dokumentu RFC 1591.⁸⁷ Postel už tehdy deklaroval, že správce ccTLD vystupuje v roli kurátora, který vykonává veřejnou službu jménem místní komunity, která je vymezena státem či územím, a jako takový je povinen jednat ve prospěch této komunity, nesmí však opomenout odpovědnosti vůči globální internetové veřejnosti, které se činnost správce může dotýkat. V této souvislosti musíme uvážit fakt, že národní doména, ačkoliv má národní povahu a tedy i neopomenutelnou vazbu k danému státu, v prostředí internetu reálně přesahuje hranice státu a má tedy v podstatě mezinárodní charakter. Činnosti správce ccTLD totiž může narážet na více než jeden právní řád a na zájmy subjektů v rámci příslušného státu nebo území, tak i mimo ně. Z této úvahy pak vyplývá důvod a potřeba zmíněné odpovědnosti správce.

S rozvojem internetu bylo nutné tyto základní principy doplnit o nové, které by lépe vymezily roli vlád a veřejného sektoru ve vztahu k příslušné ccTLD. Tato potřeba vyústila v konání Světového summitu o informační společnosti v Ženevě pod hlavičkou Spojených národů v roce 2003. Výstupem summitu byla Deklarace principů, která stanoví, že „autorita v oblasti tvorby politik souvisejících s internetem je suverénním právem států. Ty mají práva a odpovědnosti vyplývající z mezinárodní veřejné politiky související s internetem.“⁸⁸ Tento výrok je však nutné chápat v kontextu jiné části deklarace, podle které „vlády, stejně jako soukromý sektor, občanská společnost, Spojené národy a další mezinárodní organizace mají důležitou roli a odpovědnost v rozvoji informační společnosti, a tam, kde je to vhodné, i v rozhodovací činnosti. Budování informační společnosti je společným úsilím, které vyžaduje spolupráci a spoluúčast všech dotčených stran.“⁸⁹

Vládní poradní výbor ICANNu (již zmíněný GAC) na základě výstupů z ženevského summitu vypracoval dokument Principy a směrnice pro delegování a správu

⁸⁷ Viz IETF. Domain Name System Structure and Delegation, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc1591>>.

⁸⁸ Viz sekci B6 v WSIO. Declaration of Principles, [online]. 2003 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.itu.int/wsis/docs/geneva/official/dop.html>>.

⁸⁹ Viz sekci B1 tamtéž.

ccTLDs (dále jen Principy),⁹⁰ ve kterém stanovil vzájemná pravidla a odpovědnosti mezi příslušnou vládou, správcem ccTLD a ICANNem. Jako hlavní princip byl přijat již zmíněný princip subsidiarity, který říká, že politika ccTLD má být stanovena lokálně, pokud se neukáže, že konkrétní otázka by měla být řešena na mezinárodní úrovni. Podle principů je „většina politických otázek v souvislosti s ccTLD lokálního charakteru, které by měla řešit místní internetová komunita v souladu s příslušným vnitrostátním právem.“

Z Principů vyplývají určitá doporučení pro všechny zúčastněné subjekty, nejdůležitější z nich se pokusím shrnout v následujících odstavcích, konkrétně nastíním, jaké role a úlohy odpovídají každému ze tří subjektů.

ICANNu podle Principů připadají dvě důležité úlohy. Spolu se správcem ccTLD má koordinovat internetové systémy unikátních identifikátorů příslušné ccTLD a zajišťovat jejich stabilní a bezpečný provoz způsobem, který je popsán ve stanovách společnosti. Ve vztahu ke státu je však postavení ICANNu definováno jako ryze nerovné. Principy stanovují, že otázka delegace a případná redelegace domény konkrétnímu správci přísluší státu a jako taková by měla být řešena na národní úrovni v souladu s vnitrostátním právem. ICANN v takovém případě plní fakticky pouze roli vykonavatele, kdy na základě autoritativního požadavku státu zajišťuje technický převod správy domény pod zvoleného správce. V důsledku tohoto ustanovení můžeme tvrdit, že národní doména podléhá výkonu státní moci, respektive že ačkoliv je název domény státu přidělen organizací ISO, jak bylo zmíněno v kapitole 2, a připojení domény k internetu je realizováno ve spolupráci s ICANNem, stát nad doménou vykonává suverénní moc.

Hlavní úlohou státu je dle Principů zajistit, aby ccTLD byla spravována ve veřejném zájmu, v rámci veřejné politiky a v souladu s vnitrostátním právem. Principy dále stanovují, že by měl stát při výběru správce domény brát v úvahu zejména otázky dlouhodobé stability a řízení s tím související a že by měl zajistit, aby registrace domén prostřednictvím registrátorů fungovala za spravedlivých podmínek hospodářské soutěže. Obzvláště poslední zmíněný bod považuji za velmi užitečný. Spravedlivá hospodářská soutěž totiž zajistí možnost registrace doménových jmen všem zájemcům za

⁹⁰ Původní verze dokumentu byla vypracována v roce 2000, GAC ji pak na základě ženevského summitu významně přepracoval. Viz ICANN. Principles and Guidelines for the Delegation and Administration of Country Code Top Level Domains, [online]. 2005 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-cctld-principles.htm>>.

nedegenerované tržní ceny, což znamená, že všichni potenciální uživatelé doménových jmen k nim budou mít rovnocenný přístup.

Nejdůležitější povinnosti správce ccTLD vyplývající z Principů jsou tyto: spolupracovat s příslušnou vládou nebo orgánem veřejné moci v mezích právního řádu a v souladu s cíli veřejné politiky, spolupracovat při delegaci a redelegaci ccTLD založené na autoritativním rozhodnutí státu a v případě pověření třetí osoby výkonem technických nebo administrativních funkcí registru ccTLD výslovně stanovit, že nedochází ke svěřeni delegace danému subjektu. Zakotvení těchto povinností je logické, neboť tato pravidla správci ccTLD do jisté míry brání zneužívání svého postavení.

Z preambule Principů vyplývá, že výše uvedené pravidla poskytují pouze obecný rámec toho, jak by měl vypadat vztah mezi státem a organizací ICANN. Principy připouští, že každý stát je jiný, odlišuje se právem, ekonomikou i kulturou, tudíž je nutné, aby vztah mezi ICANNem a státem byl přizpůsoben konkrétním potřebám a požadavkům daného státu. Tato deklarace je zcela jistě pouze logickým důsledkem uznání, že výkon moci nad národní doménou náleží státu. Pokud by Principy byly závazné, pak by v podstatě popíraly samy sebe.

3.2.7. UDRP

Jedním z klíčových úkolů, který byl ICANNu vládou USA přidělen, bylo vyřešit tzv. dilema ochranných známek⁹¹ – užívání ochranné známky jako doménového jména bez souhlasu držitele dané ochranné známky. Takový způsob užívání byl shledán jako problematický, neboť mohl koncové uživatele snadno uvést v omyl. Legitimní držitelé ochranných známek tehdy kromě nákladného soudního řízení neměli žádnou možnost, jak uživateli doménového jména v podobném jednání zabránit, nehledě k faktu, že by bylo leckdy nemožné soudní při vést vzhledem k mezinárodnímu přesahu doménových jmen. Proto bylo nutné vymyslet způsob, jak držitele ochranných známek lépe chránit, avšak s ohledem na internetovou komunitu jako celek, tedy aby nedocházelo ke zneužívání této ochrany. ICANN proto požádal Světovou organizaci duševního vlastnictví (WIPO) o vypracování posudku o kolizi práv z ochranných známek a

⁹¹ Viz sekci 8 – „The Trademark Dilemma“ v ICANN. The White Paper, [online]. 1998 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/white-paper-2012-02-25-en>>.

doménových jmen. WIPO na základě této žádosti doporučila vytvoření „povinné administrativní procedury týkající se zneužívání registrace doménových jmen,“ která by účastníkům poskytla „neutrální soud v kontextu sporů, které mají často mezinárodní povahu.“⁹² Tato procedura neměla nahradit jurisdikci příslušných soudů, ale měla být povinná pro všechny registranty doménových jmen ve smyslu, že by se v rámci registrace doménového jména každý z nich zavázal k podstoupení této procedury, pokud by si doménové jméno nárokovala třetí strana. ICANN na základě tohoto doporučení přijal tzv. Jednotná pravidla pro řešení sporů o doménová jména (The Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy, dále jen UDRP).⁹³

UDRP je systém alternativního řešení sporů před rozhodčími soudy, který byl adoptován všemi registrátory akreditovanými ICANNem,⁹⁴ mimo ně toto řízení i někteří správci ccTLDs. UDRP zakládá vztah mezi registrátorem (nebo registrační autoritou v případě ccTLD) a jeho zákazníkem – držitelem doménového jména, obsahem tohoto vztahu je mimo jiné i souhlas držitele s podřízením se UDRP.

Věcná působnost UDRP je vymezena v paragrafu 4(a). Dle tohoto ustanovení musí být následující podmínky splněny kumulativně:

1. Doménové jméno držitele je shodné nebo snadno zaměnitelné s ochrannou známkou stěžovatele,
2. držitel doménového jména k němu nemá právo nebo legitimní zájem a
3. doménové jméno bylo zaregistrováno a je užíváno ve zlé víře.

Stěžovatel se může s případem obrátit na autorizované sudiště, kterých je v současné době pět. Jedním z nich je i Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.⁹⁵

⁹² WIPO. The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues, [online]. 1999 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.wipo.int/export/sites/www/amc/en/docs/report-final1.pdf>>.iz WIPO. The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues, [online]. 1999 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.wipo.int/export/sites/www/amc/en/docs/report-final1.pdf>>.

⁹³ Viz ICANN. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, [online]. 1999 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/policy-2012-02-25-en>>.

⁹⁴ ICANN smluvně akreditované registrátory zavazuje, aby začlenily UDRP do smluv s jejich registranty.

⁹⁵ ICANN. List of Approved Dispute Resolution Service Providers, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/providers-6d-2012-02-25-en>>.

3.3. CZ.NIC

Doména nejvyšší úrovně .cz byla zřízena v roce 1993 jako nástupce domény .cs, která byla delegována pro zaniklou Českou a Slovenskou Federativní Republiku. Původně prováděl správu domény i registraci jediný subjekt, avšak s rozvojem internetu rostl i počet požadavků na registraci nových doménových jmen a nastala tak potřeba proces registrace institucionalizovat. Proto v roce 1998 významní poskytovatelé internetových služeb v ČR založili CZ.NIC, zájmové sdružení právnických osob, které následně převzalo správu domény .cz.^{96 97}

Koncepce sdružení obsahuje i vizi, která zní: „Hlavním posláním sdružení je provozování důvěryhodné, bezpečné a stabilní infrastruktury a obecně prospěšných internetových služeb, zejména domény .cz, ku prospěchu lokální internetové komunity v České republice. Sdružení bude aktivně podporovat rozvoj a využitelnost Internetu a posilovat informovanost a diskusi o aspektech této technologie.“⁹⁸ Z tohoto vyjádření lze dovodit, že sdružení uznává internet jako veřejný zdroj a operuje v souladu s Principy delegování ccTLDs podle GAC. Poslední věta navíc odkazuje na aktivní zapojení sdružení do internetové komunity a jde plnění úlohy v rámci multi-stakeholder modelu správy internetu.

3.3.1. Právní rámec fungování CZ.NIC

Základním dokumentem, podle kterého sdružení CZ.NIC funguje, jsou Stanovy zájmového sdružení právnických osob CZ.NIC,⁹⁹ které poskytují demonstrativní výčet činností, které sdružení vykonává v rámci podnikání. Úkolem sdružení je zejména definice pravidel registrace doménových jmen pod ccTLD .cz, zajištění registrace doménových jmen druhé úrovně a zajištění provozu jmenných serverů DNS.

⁹⁶ Viz CZ.NIC. Koncepce sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. pro období 2008 – 2011, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/doc/Koncepce_sdruzeni_CZ.NIC_2008-2011.pdf>.

⁹⁷ Srov. PELIKÁNOVÁ, Radka. Ekonomické, právní a technické aspekty doménových jmen v globální perspektivě. Ostrava: Key Publishing, 2012, S. 193. ISBN 978-80-7418-165-8.

⁹⁸ Viz CZ.NIC. Koncepce sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. pro období 2012 – 2015, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/doc/koncepce_2012-2015.pdf>.

⁹⁹ CZ.NIC. Stanovy zájmového sdružení právnických osob CZ.NIC, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.nic.cz/files/nic/Stanovy20120612-26-schvalenezneni.pdf>>.

Zajištění registrace doménových jmen druhé úrovně v tomto případě neznamená, že by sdružení muselo tuto činnost samo vykonávat. Ačkoliv CZ.NIC původně vystupovalo v roli registru (správce ccTLD) i registrátora, v roce 2003 bylo v souladu se zahraničními trendy rozhodnuto o přechodu na decentralizovanou správu domény, která umožnila zapojení dalších subjektů v pozici registrátorů do procesu registrace doménových jmen.¹⁰⁰ V květnu roku 2015 evidovalo sdružení 43 akreditovaných registrátorů poskytujících služby koncovým zákazníkům.¹⁰¹

Vztahy s orgány ČR sdružení upravuje pomocí memorand. Doposud uzavřelo memoranda s bývalým Ministerstvem informatiky ČR, které bylo po jeho zrušení uznáno memorandem s Ministerstvem průmyslu a obchodu, dále s Národním bezpečnostním úřadem a Českým telekomunikačním úřadem.¹⁰² Nejnovějším memorandem je memorandum s Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, které bylo přijato v souvislosti se změnou alternativního řešení sporů v rámci domény .cz.

Zajímavou otázkou je zde právní závaznost těchto vztahů. Memorandum jako takové v zákoně přímo upravené není, proto si zde budeme muset vypomoci obecnými principy. Na první pohled memoranda připomínají smlouvy, k tomu, abychom zjistili, zda jsou právně závazné, tak budeme muset určit, zda je zde obsažen animus contrahendi či nikoliv. Zřejmě jde o bilaterální právní jednání soukromoprávní povahy spočívající ve vzájemných a obsahově shodných projevech vůle. Dle dikce memorand a výrazů jako „strany se zavazují“ nebo „každá ze stran je oprávněná“ či z existence podmínek jejich vypovězení lze dovést, že strany svým jednáním chtěly dosáhnout vzniku určitých práv a povinností. Všechna memoranda obsahují klauzuli, že „strany nemají v úmyslu vytvářet vůči sobě žádný jiný právní závazek, než jaký vyplývá z jejich vzájemného prohlášení o způsobu spolupráce v uvedených oblastech,“ která sice může naznačovat, že se strany chtěly vzájemně v něčem zavázat, avšak výkladem tohoto ustanovení pomocí výrokové logiky dospějeme k závěru, že o dané skutečnosti nemůžeme rozhodnout, protože tato klauzule by byla splněna, i kdyby strany neměly v úmyslu vůči sobě vytvářet žádné

¹⁰⁰ Viz CZ.NIC. Koncepce sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. pro období 2008 – 2011, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/doc/Koncepce_sdruzeni_CZ.NIC_2008-2011.pdf>.

¹⁰¹ Pro kompletní seznam registrátorů viz WWW <<https://www.nic.cz/whois/registrars/list/1/>>.

¹⁰² Seznam memorand je dostupný na WWW <<http://www.nic.cz/page/351/>>

závazky. Pokud bychom tedy tento výklad akceptovali jako správný, pak by nebyl naplněn animus contrahendi a memorandum by tedy nebylo právně závazné. Právní závaznost memorand rovněž podryvá fakt, že v memorandu s Ministerstvem informatiky je uvažovaná klauzule nadepsaná slovy „Nezávaznost memoranda“. Stejně tak je třeba uvážit skutečnost, že každé memorandum začíná preambulí, která vypočítává důvody a okolnosti vzniku memoranda. Tato preambule tak může poukazovat na to, že memorandum je spíše vyjádřením nějakého společného záměru obou zúčastněných stran, než závaznou dohodou. Na preambuli také můžeme pohlížet jako na důvod, proč mají strany jednat, a na vlastní obsah memoranda – domnělé závazky a oprávnění – jako na formalizaci tohoto jednání. Tyto úvahy o významu preambule a absence sankcí za porušení smlouvy by napovídaly, že memorandum je pouze gentlemanskou dohodou. Osobně se kloním k názoru, že memoranda právně závazná jsou, protože jsem teleologickým výkladem výše uvedené klauzule o právních závazcích dospěl k závěru, že strany mají zájem na vzniku vzájemných práv a povinností a animus contrahendi je zde tedy naplněn.

Sdružení CZ.NIC kromě orgánů ČR rovněž formalizovalo vztahy i s organizací ICANN formou tzv. Accountability Framework,¹⁰³ což je dokument nápadně podobný memorandu, ve kterém obě strany deklarují vzájemná práva a povinnosti. Na rozdíl od memoranda zde však není pochyb o animu contrahendi, jelikož tato dohoda obsahuje doložku právní závaznosti. Obsah této dohody odpovídá Principům a směrnicím pro delegování a správu ccTLDs, které přijal GAC.

3.3.2. Registrace doménového jména

Postup registrace doménového jména upravuje sdružení CZ.NIC v dokumentu Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz (dále jen Pravidla),¹⁰⁴ který definuje náležitosti žádosti o registraci doménového jména a uzavření smlouvy o jeho registraci.

Registrace doménového jména se provádí prostřednictvím registrátora uzavřením tzv. smlouvy o registraci. Tato smlouva je uzavřena splněním podmínek pro registraci,

¹⁰³ Viz ICANN, CZ.NIC. Accountability Framework, [online]. 2006 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/en/system/files/files/cz-icann-af-29nov06-en.pdf>>.

¹⁰⁴ Viz sekci 4 v CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>.

jejichž součástí je zejména žadatelův souhlas s registrací doménového jména a souhlas s Pravidly.

Doménové jméno se registruje na dobu určitou, konkrétně na celé násobky roku počínaje dnem registrace, tato doba je navíc omezena shora limitem deseti let. Dnem registrace se zde myslí den, kdy dojde k zápisu doménového jména v centrálním registru. K zániku registrace domény dochází dvojím způsobem. Držitel doménového jména může zrušit registraci doménového jména pokynem podaným prostřednictvím určeného registrátora domény,¹⁰⁵ registrace rovněž zaniká v případě, pokud není včas prodloužena. Po dni expirace se na doménové jméno vztahuje na dobu 60 dnů tzv. ochranná lhůta, během které může být registrace prodloužena pouze stávajícím držitelem. Pokud k tomu nedojde, pak registrace zanikne. Pravidla výslovně stanoví, že se zánikem nebo zrušením registrace doménového jména zanikají současně i držitelova práva k němu.

V souladu s obecným principem registrace domén „first come, first served“ sdružení registruje doménová jména podle pořadí, ve kterém byly doručeny jednotlivé žádosti o registraci, což tak činí v souladu s pravidlem, že požadované doménové jméno není v době zpracování žádosti zaregistrováno třetí osobou. K tomuto je třeba dodat, že podmínkou registrace je zároveň i uhrazení příslušné ceny, tudíž dle Pravidel by sdružení mělo přednostně vyřizovat žádosti, které jsou zaplacené.

Registrované doménové jméno musí vyhovovat určitým technickým náležitostem a některým normám RFC. „*Doménové jméno může obsahovat pouze znaky [a-z,0-9,-], jeho délka může činit nejvýše 63 znaků, nesmí začínat, ani končit znakem „-“ a nesmí obsahovat dva znaky „-“ za sebou.*“¹⁰⁶ Z těchto požadavků lze ihned vidět, že CZ.NIC dosud neadoptoval systém IDN (Internationalized domain name), díky němuž by mohla doménová jména obsahovat znaky národní abecedy, tedy znaky s českou diakritikou – háčky a čárkami.

Sdružení CZ.NIC je na zavedení IDN do domény .cz technicky připraveno, avšak k jeho implementaci dosud nedošlo, protože postoj komunity uživatelů internetu v České republice k této problematice je spíše negativní. Sdružení provádí každé dva roky

¹⁰⁵ Určený registrátor je registrátor, u kterého si držitel zaregistroval doménové jméno.

¹⁰⁶ Viz sekci 4.6 v CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>

průzkumy veřejného mínění, jejichž výsledky jsou k dispozici na speciální webové stránce háčkyčárky.cz,¹⁰⁷ což je v rámci ccTLD .cz jediná doména využívající technologii IDN. Z výsledků průzkumů uskutečněných mezi lety 2006 a 2014 lze vypožorovat mírný trend zvyšování počtu negativních preferencí, proto v dohledné době nelze předpokládat, že by k implementaci systému do domény .cz došlo.

Ačkoliv se zavedení IDN může na první pohled jevit jako ryze dobrá věc, je třeba uvážit všechna pozitiva i negativa. Respondenti výše uvedených výzkumů za výhodu považovali zejména fakt, že by například podniky mohly používat skutečný název obchodní firmy tak, jak je zapsán v obchodním rejstříku. Jako další výhody byly uváděny například přirozenost (pro Čechy) nebo nezaměnitelnost. Co se týče nevýhod, tak respondenti zejména očekávali, že po zavedení systému nastane zmatek při zadávání webových adres, za další výtku pak označili skutečnost, že IDN ztíží přístup uživatelů ze zahraničí. Zajímavé je, že obavy o ochranu doménových jmen, případně jejich zneužívání, pravidelně vyjadřuje méně než dvě procenta účastníků výzkumu. Přitom lze snadno nahlédnout, že by zavedení systému IDN poskytlo široký prostor pro zneužívání nových doménových jmen.¹⁰⁸ Klíčovou roli při případné implementaci systému bude hrát způsob, jakým budou nové domény nabídnuty k registraci, respektive zda se budou doménová jména nabízet dle již zmíněného principu „first come, first served“, nebo zda bude určena tzv. sunrise period, jako například v případě domény .eu,¹⁰⁹ kdy bude registrace po určitou dobu přednostně otevřena držitelům ochranných známek a dalším oprávněným subjektům, potenciálně například i držitelům odpovídajících doménových jmen bez diakritiky.

Registrací doménového jména se žadatel stává jeho držitelem a dané doménové jméno je mu na dobu registrace vyhrazeno, to znamená, že po dobu existence registrace si stejné doménové jméno nemůže zaregistrovat třetí osoba.

Pravidla hovoří o koncovém uživateli doménového jména jako o jeho držiteli, kterého definují jako „osobu, která jako vlastník práv k Doménovému jménu má pro sebe registrováno Doménové jméno a která je tak oprávněna Doménové jméno po dobu jeho

¹⁰⁷ Více viz WWW <<http://xn--hkyrky-ptac70bc.cz/>>

¹⁰⁸ Uvažme například případ, kdy by si někdo ve zlé víře zaregistroval doménu www.vlada.cz.

¹⁰⁹ Srov. EURID. .eu Sunrise Rules, [online]. [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.eurid.eu/files/docs/sunrise_rules_en.pdf>.

*registrace užívat a nakládat s ním.*¹¹⁰ O právní podstatě tohoto vztahu pojednává následující kapitola.

¹¹⁰ Viz sekci 2.2.15 v CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>.

4. Doménové jméno z pohledu práva

Jak vyplývá z předchozího výkladu, technické i funkční vymezení doménových jmen, způsob jejich užívání a související pravidla a zvyklosti jsou generované nestátními institucemi, nejedná se tedy o právně závazné normy mezinárodního práva, ale pouze o tzv. soft law.

Na státní úrovni obecně platí, že státy mezinárodní standardy a doporučení respektují a uznávají a nevzniká zde potřeba explicitního právního zakotvení, která by mohla vést ke zbytečné regulaci internetu. Některé státy však problematiku doménových jmen zakotvují, ale zpravidla ji neupravují komplexně. V USA je takovou normou Anticybersquatting Consumer Protection Act (ACPA), který upravuje problematiku tzv. cybersquattingu, kolizi práv k ochranné známce nebo jména osoby s doménovým jménem zaregistrovaným ve zlé víře,¹¹¹ ve Finsku například existuje Domain Name Act, který stanovuje pravidla registrace finské ccTLD.

Český právní řád problematiku doménových jmen neupravuje, ani neposkytuje definici pojmu doménového jména,¹¹² proto jeho povahu a povahu souvisejících úkonů musíme odvodit za pomoci obecných právních institutů.

4.1. Právní povaha doménového jména

Názory na to, co to doménové jméno vlastně je, se napříč právní teorií různí. V zásadě lze identifikovat následující dominantní přístupy: první přístup považuje doménové jméno za relativní majetkové právo držitele domény vůči registrátorovi, druhý jej řadí mezi jinou majetkovou hodnotu a někteří se domnívají, že doménové jméno je věc způsobilá být předmětem vlastnictví. Tyto uvedené názory o právní kvalifikaci doménového jména se zásadně liší, pro určení povahy tedy budeme muset zkoumat nejen doménové jméno jako takové, ale především jeho užívání a okolnosti vzniku a zániku.

¹¹¹ O problematice cybersquattingu pojednává kapitola o doménových sporech.

¹¹² Pojem doménového jména byl dříve použit v zákoně č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, avšak s novelou z roku 2011 tento pojem z textu vypadl. Nicméně ani tento zákon blíže doménové jméno nedefinoval.

4.1.1. Doménové jméno jako relativní majetkové právo

Jak bylo vysvětleno v minulé kapitole, držitel doménového jména se stane držitelem po uzavření smlouvy o registraci s oprávněným registrátorem. Na základě této smlouvy očekává, že bude moci určitým způsobem s doménovým jménem nakládat a že si stejné doménové jméno po dobu platnosti registrace nebude moci nikdo jiný registrovat, přičemž tato očekávání plynou zejména z faktu, že držitel za doménové jméno zaplatil určený poplatek. Na takový vztah bychom tedy mohli pohlížet jako na vztah věřitele a dlužníka, kde pohledávka odpovídá relativnímu majetkovému právu držitele doménového jména požadovat, aby registrátor zajistil zápis doménového jména do centrálního registru příslušné TLD, aby tento zápis po stanovenou dobu udržoval a aby zajistil technické fungování doménového jména tak, jak je to obvyklé. Z hlediska občanského zákoníku¹¹³ taková pohledávka tvoří nehmotný majetek (§ 495) a je ocnitelná v penězích, lze ji postoupit (§ 1879) nebo zastavit (§ 1335), nově lze postoupit i celou smlouvu (§ 1895).

Tento názor podpořil svým rozhodnutím i Nejvyšší soud ČR, který se vyjádřil tak, že *„právní teorie jednotně odmítla názor, že právo k doméně je právem vlastnickým, neboť nejde o věc v právním smyslu, jde v podstatě jen o slovní či jinak přijatelné vyjádření kódové technické identifikace počítače, příp. skupiny počítačů v síti.“*¹¹⁴ Z tohoto výroku lze usuzovat, že Nejvyšší soud považuje doménové jméno pouze za označení a z právního hlediska jsou všechny jeho ostatní funkce za irelevantní. S tímto výrokiem se ztotožňuji, protože se domnívám, že při zkoumání charakteru doménového jména je třeba se zajímat především o účel jeho existence, a v tom smyslu doménové jméno pouze plní roli zástupného označení internetové adresy. Podobný názor sdílí i prof. JUDr. Ivo Telec, který se vyjadřuje i k problematice jména domény: *„Doménová jména jsou v podstatě jen zjednodušenými překlady složitých číselných internetových adres – jedinečných věcných identifikátorů – počítačů (serverů) v síti elektronických komunikací, které jsou navenek vyjádřeny „uživatelsky přívětivými“ znaky, zejména písmeny a z nich*

¹¹³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2012, sp. zn. 23 Cdo 3407/2010. V tomto rozsudku se soud vyjádřil i k pojmu držitel doménového jména, kdy konstatoval následující: „Dovolací soud k tomu navíc dodává, že pojmu držitel doménového jména se používá i např. v Nařízení Komise (ES) č. 874/2004 ze dne 28. 4. 2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce domény nejvyšší úrovně.eu a zásady, jimiž se řídí registrace, dále např. v Pravidlech registrace doménových jmen v ccTLD .cz.“

utvořenými slovy. Přesnější je hovořit o názvu či označení domény nežli o „jménu“ domény, protože jméno má osoba, nikoli věc.“¹¹⁵

4.1.2. Doménové jméno jako věc

Nejvyšší soud ve výše zmíněném rozhodnutí pronesl, že doménové jméno není věc v právním smyslu, avšak řada právníků s tímto názorem nesouhlasí. V historickém kontextu starého občanského zákoníku¹¹⁶ někteří z nich tvrdili, že „z *technického hlediska je doména elektromagnetickým záznamem, uloženým na pevném disku DNS serveru, jde o ovladatelnou sílu, sloužící potřebám lidí, a tudíž o věc v právním smyslu.“¹¹⁷ Starý občanský zákoník pojem věci přímo nedefinoval, proto ji musela vytvořit doktrína, která za věc považovala „*hmotné předměty a ovladatelné přírodní síly, které slouží potřebám lidí.“¹¹⁸ Pod toto vymezení doménové jméno zcela jistě nespadá, čili nemůžeme hovořit o věci.**

Současný občanský zákoník doménové jméno nijak nevymezuje, ale vyvolal v řadách odborné veřejnosti debatu o kvalifikaci doménového jména jako věci, protože upřednostňuje tzv. „široké pojetí věci“ podobně, jak bylo zakotveno v rakouském Všeobecném občanském zákoníku (ABGB).¹¹⁹ Dochází tak k opuštění trojího pojetí předmětu občanskoprávních vztahů („věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty“). Věc v právním smyslu je nově definována jako „vše co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí“ (§ 489). Věci jsou děleny na nemovité a movité, věci movité se dále dělí na věci hmotné a nehmotné, kde se pod nehmotnou věcí uvažují práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty. Pod tuto definici nehmotných věcí zřejmě spadá i doménové jméno, neboť doménové jméno není osobou, slouží svému držiteli a je možné jej ovládat, např. je možné zrušit jeho registraci.

¹¹⁵ Viz TELEČEK, Ivo. Občanský zákoník ve společnosti sítí, Právní rozhledy, 12/2012, [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný také z WWW <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/obcansky-zakonik-ve-spolecnosti-siti/>>.

¹¹⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

¹¹⁷ Viz MALIŠ, Petr. Právní povaha doménových jmen – I. díl. [online]. [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.pravoit.cz/article/pravni-povaha-domenovych-jmen-i-dil>>.

¹¹⁸ Viz Hurdík, J. in Fiala, J. a kol. Občanské právo hmotné. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 436 s. ISBN 80-7239-111-9. S. 97.

¹¹⁹ „Všechno, co od osoby je rozdílné a slouží k užívání lidí, sluje věc v právním smyslu.“ v ROUČEK, František, SEDLÁČEK Jaromír. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. 2002. 5424 s. ISBN 8085963647. S. 5.

Zařazení doménového jména do kategorie věcí nutně musí přinést řadu úskalí, především se na něj potenciálně vztahuje celá část třetí občanského zákoníku o absolutních majetkových právech, tudíž je na místě v souvislosti s doménovým jménem hovořit například o držbě nebo vlastnictví, tedy o právech, které tradičně působí erga omnes. Občanský zákoník však zároveň říká, že jen zákon stanoví, která práva k majetku jsou absolutní (§ 977). Vzhledem k tomu, že jde o numerus clausus a že občanský zákoník doménovému jménu žádná věcná ani jiná absolutní majetková práva nepřisuzuje, budou doménová jména zřejmě i nadále považována za ideální soukromoprávní předměty.¹²⁰

S tímto novým pojetím doménového jména jako věci nehmotné se neztotožňují. Problematika se samozřejmě netýká pouze doménových jmen, ale obecně například jakýchkoliv pohledávek. Podle mého názoru nedává smysl přisuzovat něčemu status věci, s čímž se zpravidla pojí věcná práva, ale zároveň deklarovat, že k této věci neexistují a ani nemohou existovat žádná práva, která by působila erga omnes. Jediným přínosem, který vidím za tímto staronovým širokým pojetím věci, je skutečnost, že nyní doktrína bude muset přijmout fakt, že doménové jméno je z formálního hlediska věc, tudíž již nebude pochyb o jeho právní klasifikaci. V praxi by to vadit teoreticky nemuselo, v rámci dosavadního dominantního pojetí doménového jména jako relativního majetkového práva držitele domény vůči registrátorovi by se nově uvažovalo stejné právo, které však neodpovídá doménovému jménu, ale které jeho držitelé z registrace doménového jména naopak vyplývá.

4.1.3. Vznik a zánik doménového jména

V tomto kontextu a klasifikace doménového jména jako nehmotné věci je třeba zvážit okolnosti jeho vzniku a zániku. Držitel doménového jména získá doménové jméno nebo práva k němu uzavřením registrační smlouvy. Později může registraci zrušit, čímž pozbyde práva k doménovému jménu, a jelikož stejnými právy nikdo jiný nedisponuje, dojde k jejich úplnému zániku. Otázkou však zůstává, zda zanikne i samo doménové jméno. CZ.NIC současnému držiteli domén totiž může na jeho žádost poskytnout

¹²⁰ Srov. TELEČEK, Ivo. Občanský zákoník ve společnosti sítí, Právní rozhledy, 12/2012, [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný také z WWW <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/obcansky-zakonik-ve-spolecnosti-siti/>>.

historické údaje o doméně,¹²¹ což naznačuje, že pokud dojde ke zrušení registrace domény a později si stejné doménové jméno zaregistruje nový uživatel, považuje CZ.NIC tyto dvě doménová jména za totožné, nabízí se zde tudíž otázka, zda vůbec dojde k zániku doménového jména i po zrušení jeho registrace. Pokud bychom doménové jméno považovali za relativní majetkové právo, tedy za právo inter partes, tak bychom samozřejmě o nějaké historii nemohli uvažovat, protože zde absentuje totožnost osoby v osobě držitele doménového jména. Z tohoto pohledu má tedy doménové jméno skutečně povahu věci. Stejně tak bychom se mohli zabývat samotným vznikem doménového jména. Nabízí se totiž otázka, zda doménové jméno vznikne jeho první registrací, nebo zda náhodou neexistuje již dříve. Lze se domnívat, že doménové jméno vznikne už při vzniku jeho nadřazené domény. Tuto konstrukci podporují dvě skutečnosti. Zaprvé, na základě technických omezení pro doménová jména existuje už při vzniku nadřazené domény úplná konečná množina doménových jmen, která lze v dané doméně registrovat. Pro každé myšlené doménové jméno ve smyslu řetězce znaků lze tedy jednoznačně rozhodnout, zda do této množiny patří či nikoliv. Zadruhé, z hlediska registrující autority, registrátora i žadatele o registraci doménového jména je irelevantní, zda stejné doménové jméno bylo v minulosti již zaregistrováno či nikoliv, z čehož vyplývá, že doménové jméno, které nikdy nebylo zaregistrováno, se navenek projevuje obdobně jako doménové jméno, které již má nějakou historii. Na základě těchto myšlenek lze soudit, že každé doménové jméno existuje již při vzniku nadřazené domény, respektive že jeho povaha se po dobu existence nadřazené domény nemění.

4.1.4. Zhodnocení právního zakotvení

Současný občanský zákoník tedy zavedl do oblasti doménových jmen jisté otázky, kterými se právní teorie i praxe bude muset zabývat. Ačkoliv si občanský zákoník kladl za cíl poskytnout komplexní úpravu soukromoprávních vztahů v reakci na moderní vývoj společnosti, úprava doménových jmen v něm absentuje, což považuji za pozitivní skutečnost. Výše uvedená diskuse naznačuje, že lze na problematiku doménových jmen aplikovat obecné instituty soukromého práva a zvláštní úprava tak není nutná. Osobně se domnívám, že výslovné zakotvení této problematiky do pozitivního práva by nepřineslo

¹²¹ Viz CZ.NIC. Často kladené dotazy. [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.nic.cz/page/383/>>.

žádný užitek, protože by mohlo dojít ke konfliktům daných norem s mezinárodně uznávanými standardy ohledně fungování internetu, které se v čase vyvíjí, což by muselo zohledňovat i vnitrostátní právo a danou problematiku neustále harmonizovat. Vzhledem k tempu technologického rozvoje by právní zakotvení muselo být upravováno poměrně často, což by vedlo k nižší míře právní jistoty a spolu s tím i k ohrožení ochrany doménových jmen. Proto se domnívám, že dosavadní úprava je dostatečná a jakékoliv nejasnosti v této oblasti by měla řešit právní teorie a judikatura. S názorem, že by si doménová jména a spolu s nimi i celá oblast IT práva zasloužila větší pozornost ze strany zákonodárců, nesouhlasím.¹²²

4.2. Doménové jméno a kolize s právy třetích osob

Registrací doménového jména nebo jeho užíváním může jeho držitel zasáhnout do práv třetích osob. Dotčena mohou být zejména práva k ochranným známkám, obchodní firmě, názvu právnické osoby, jménu fyzické osoby či práva na ochranu před nekalou soutěží.

Ke kolizi s právy třetích osob dochází v zásadě ze dvou důvodů. Zaprvé, registrace doménových jmen je zpravidla založena na principu „first come, first served“, z časového hlediska registrace doménového jména tedy majitelé práv na označení nemají oproti ostatním žádnou výhodu.¹²³ Druhým důvodem je skutečnost, že zkoumání kolize doménového jména s jinými právy registrátoři či správci TLD většinou neprovádí předem v rámci registrace, ale až později a zpravidla na podnět subjektu, který je předmětnou registrací na svých právech dotčen, veškerá činnost při registraci probíhá často automatizovaně elektronickými prostředky bez zásahu registrátora nebo správce. Kontrola kolize ex ante například vůči veřejným rejstříkům by byla jistě administrativně náročná, navíc když uvážíme, že doménové jméno jako takové má přeshraniční charakter a tudíž může zasáhnout do práv na území jiných států, dospějeme k závěru, že je tento úkol v podstatě nemožný.

¹²² Srov. LAVRUSHIN, Konstantin. Doménové jméno ve světle NOZ. Rekodifikace a praxe, roč. 1, č. 5, [online]. 2013 [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.wk-rekodifikace.cz/images/emailing/casopisy/Rekodifikacepraxe_05_2013.pdf>.

¹²³ Výjimkou jsou již zmíněné sunrise období, což je doba hájení při zavádění nových TLDs, která umožňuje přednostní registraci doménových jmen například držitelům ochranných známek. Po konci sunrise period následuje tzv. landrush, kdy se registrace otevře všem ostatním zájemcům.

CZ.NIC v Pravidlech registrace doménových jmen¹²⁴ výslovně uvádí, že držitel bere na vědomí, že doménové jméno, jeho registrace nebo užívání mohou porušovat práva třetích osob a že registrací doménového jména držitel potvrzuje, že vyvinul veškeré úsilí, aby tato práva nebyla dotčena, stejně tak z Pravidel vyplývá, že sdružení nenesे odpovědnost za užívání nebo neužívání doménového jména. Sdružení dále konstatuje, že *„nezjišťuje oprávněnost žádosti o registraci doménového jména ani způsob, jakým je doménové jméno užíváno z hlediska práv nebo oprávněných zájmů třetích osob.“*¹²⁵ K tomuto systémovému nastavení se v rozporu se zavedenou praxí negativně vyjádřil Městský soud v Praze, když v rozhodnutí z roku 2012 konstatoval, že obecná preventivní povinnost zakotvená v občanském zákoníku¹²⁶ zavazuje i registrátora doménových jmen. Pokud jde o zjevně klamavé a účelově navržené doménové jméno, tak by jej dle názoru soudu neměl CZ.NIC v duchu preventivní povinnosti vůbec zaregistrovat.¹²⁷ Osobně se domnívám, že by za registrace doménových jmen registrátor nebo správce domény neměl nést odpovědnost, a to především proto, že není jasné, na základě jakých pravidel by případně registraci doménového jména mohl odmítnout. V úvahu připadá kontrola vůči veřejným rejstříkům nebo vytvoření jakési „černé listiny“ doménových jmen, což je značně problematické. Seznam nepřípustných domén by jednak nikdy nebyl úplný a navíc by v podstatě nebylo možné pokrýt případy registrace zaměnitelných doménových jmen, které se například liší jen v jednom písmenu, ale i v takovém tvaru se mohou dotýkat práv třetích osob. O takových případech by zřejmě měl rozhodovat soud, nikoliv správce domény.

4.2.1. Doménové jméno a ochranná známka

Doménové jméno může kolidovat s právem k ochranné známce, která je v zákoně č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, definována jako *„jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky*

¹²⁴ CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ § 415, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

¹²⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2012, č. j. 10Cm 35/2010 – 119.

*nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.*¹²⁸ Vzhledem k této definici je třeba uvažovat jenom takové ochranné známky, které lze textově vyjádřit, tedy známky, které se skládají z písmen nebo číslic a jsou tak způsobilé být zároveň doménovým jménem.

Problém v kolizi doménových jmen a ochranných známek představuje zejména fakt, že oba instituty mají rozdílnou povahu a rozdílný způsob registrace. Ochranné známky se vyznačují zásadou speciality (chráněny jsou konkrétní výrobky nebo služby) a teritoriality (ochranná známka požívá ochrany jen na vymezeném území). Oproti tomu doménová charakterizuje zejména zásada jedinečnosti (jak vyplývá z předchozích kapitol této práce) a z principu mají globální charakter. Zatímco tedy dvě shodné ochranné známky mohou chránit dva různé výrobky, ve světě doménových jmen obdobná situace možná není. V souladu s registrační zásadou „first come, first served“ má nárok na doménové jméno ten, kdo si o něj zažádá jako první.

Doménová jména i ochranné známky zároveň požívají rozdílný způsob ochrany. Zatímco registrací ochranné známky vznikají jejímu vlastníkovu absolutní práva k její ochraně, doménové jméno takto chráněno není. Jak vyplývá z předchozího výkladu, doménové jméno sice nově má povahu nehmotné věci, avšak nepojí se s ním žádná věcná ani jiná absolutní práva.

Zákon o ochranných známkách zejména stanoví, že vlastník má výlučné právo na užívání ochranné známky ve spojení s výrobky nebo službami, pro něž je chráněna,¹²⁹ a zároveň třetím stranám zakazuje za určitých podmínek používat označení shodné nebo podobné.¹³⁰ Vlastník ochranné známky se tak může u soudu na základě těchto práv ve vztahu ke kolidujícímu doménovému jménu domáhat zrušení jeho registrace nebo zdržení se užívání.¹³¹

Logicky se nabízí otázka, zda registrací ochranné známky automaticky vzniká jejímu vlastníkovu právo k odpovídajícímu doménovému jménu. K této problematice se vyjádřil i Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře

¹²⁸ § 1, zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách.

¹²⁹ § 8 odst. 1, zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách.

¹³⁰ § 8 odst. 2, zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách.

¹³¹ Ve smyslu § 4 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

České republiky v rozhodčím nálezu z roku 2011.¹³² Rozhodčí soud ze připouští, že práva k distinktivní části ochranné známky či obchodní firmy mají charakter práv absolutních, z toho však nevyplývá, „že by ochranná známka, obchodní firma nebo jiné označení chráněné absolutními právy dávaly oprávněnému subjektu totální restriktivní kontrolu nad jejich veškerým užíváním respektive nad užíváním kterékoli jejich části.“ Podle Rozhodčího soudu tedy pouhou registrací doménového jména obsahujícího distinktivní část označení nedochází bez dalšího k užití ochranné známky nebo obchodní firmy, avšak zároveň dodává, že „v některých případech může i samotná registrace doménového jména přímo zasáhnout do výkonu práv k ochranné známce nebo k obchodní firmě (typicky tam, kde je doménové jméno ve své distinktivní části s nimi totožné).“

Konkrétní jednání, která způsobují kolize práv doménových jmen a ochranných známek, stejně jako jiné druhy nekalosoutěžního jednání souvisejícího s problematikou doménových jmen, jsou podrobněji rozvedená v dalších částech této práce.

¹³² Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky ze dne 8. 6. 2011, č. 00060

5. Spory o doménová jména

5.1. Důvody ochrany doménových jmen

5.1.1. Funkce doménového jména

V úvodních kapitolách této práce bylo vysvětleno, že doménové jméno plní technickou a identifikační funkci. Tento fakt vyplývá z vlastností systému DNS. Za technickou funkci lze považovat proces překladu doménového jména na konkrétní IP adresu,¹³³ kdy se na základě syntaxe doménového jména prochází hierarchie domén od kořenové domény až po nejvíce zanořenou subdoménu. Funkce identifikační pak odpovídá faktu, že pomocí domény zpravidla můžeme rozlišit dva různé počítače v síti, v rámci webu můžeme pomocí doménového jména rozlišit dvě různé webové prezentace.¹³⁴

Identifikační roli doménového jména však nelze přeceňovat, zejména díky určité registrační volnosti. Nejednoznačnost mohou zavádět například libovolné generické názvy. Uvažme například doménu apple.com – dnes je sice notoricky známé, že tato doména patří úspěšné americké společnosti Apple Inc., avšak člověk, který tuto firmu nezná, by se mohl oprávněně domnívat, že se na webové prezentaci www.apple.com dočte něco o jablkách. Vodítko pro obsah webových stránek nám často nemohou poskytnout ani gTLDs nebo ccTLDs. Generické domény nejvyššího řádu byly sice původně zavedeny jako kategorie subjektů a vyžadovaly, aby zahrnuté subjekty měly určité kvality,¹³⁵ avšak u některých domén tato omezení dnes již neplatí. Zásady registrační volnosti v doménách .com nebo .org umožnily registraci doménových jmen druhého řádu libovolným subjektům a tyto domény dnes už neslouží jejich původnímu účelu, tj. sdružení komerčních a jiných organizací. Situace s národními doménami je

¹³³ Srov. CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>.

¹³⁴ Z předchozího výkladu vyplývá, že poměr doménového jména a IP adresy není vždy jedna ku jedné, tedy že doména ne vždy jednoznačně identifikuje konkrétní počítač v síti, a stejně tak platí, že se různé domény mohou odkazovat na jednu IP adresu. My však tyto extrémní případy zanedbáme a bez újmy na obecnosti můžeme předpokládat, že doménové jméno jednoznačně identifikuje konkrétní zařízení v síti, respektive konkrétní webovou prezentaci.

¹³⁵ Srov. POSTEL, J., REYNOLDS, J., IETF. Domain Requirements, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc920>>.

podobná, registranti hojně využívají zejména ta doménová jména, která by mohla mít i jiný význam, než jen dvoupísmenné označení státu. Mezi takové případy patří domény .tv tichomořského státu Tuvalu nebo .fm státu Mikronésie, které jsou hojně využívány multimediálními organizacemi, nebo podobně i doména .to dalšího tichomořského státu Tonga, tuto doménu využívá například populární český web uloz.to.¹³⁶ Tento fenomén umožňuje již zmíněný fakt, že subjekty nemusí mít zpravidla k předmětnému státu bližší vztah, jakým může být například domicil. Každá národní TLD však podléhá vlastní úpravě a některé z těchto domén jsou více restriktivní než jiné. Například norská doména .no vyhrazuje registraci subdomén druhého řádu pouze norským občanům nebo organizacím, které zde sídlí.¹³⁷

Z uživatelského hlediska plní zajímavou roli funkce vyhledávací. Uživatel může totiž do adresní řádky webového prohlížeče zadat libovolnou adresu, aniž by dopředu věděl, zda se za danou doménou skrývá konkrétní webová prezentace – pokud hledá informace například o historii, může zkusit zadat například adresu www.historie.cz. Toto chování bylo pro podstatnou část uživatelů internetu typické zejména v dřívějších dobách, než došlo k masivnímu rozšíření vyhledávačů jako google.com nebo seznam.cz.

Funkci vyhledávací je blízka skrytá a literaturou mnohdy opomíjená funkce, kterou bychom mohli označit jako pseudovyhledávací a která souvisí právě s vyhledáváním webových stránek prostřednictvím zmíněných internetových vyhledávačů, konkrétně s fenoménem SEO.¹³⁸ Po zadání vyhledávaných klíčových slov vyhledávač projde indexovanou databází webových stránek a uživateli zobrazí seznam nalezených výsledků v určitém pořadí. Pořadí zpravidla odpovídá relevanci výsledků, tedy shodě klíčových slov s obsahem webové stránky. Do obsahu webové stránky spadají kromě vlastního textu zobrazeného na stránce i pro uživatele neviditelné metainformace jako popis stránky či seznam klíčových slov a konečně i URL adresa, jejíž součástí je doménové jméno. Různým částem webového obsahu přiřazují vyhledávače různou důležitost, a jsou to právě adresy URL, které jsou pro určení míry shody klíčových slov s webovou prezentací

¹³⁶ Viz www.uloz.to.

¹³⁷ Viz sekci 5 v NORID. Domain name policy for .no, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.norid.no/navnepolitikken.html>>.

¹³⁸ Search engine optimization, neboli optimalizace pro vyhledávače.

zásadní.¹³⁹ Z uvedeného vyplývá, že pokud se vyhledávané klíčové slovo vyskytuje v názvu domény, pak je to pro danou webovou stránku z hlediska pozice ve výsledcích vyhledávání nezanedbatelná konkurenční výhoda.

Další funkce doménovému propůjčují například přímo Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz,¹⁴⁰ podle kterých „doménová jména plní vedle technické funkce zajišťující překlad číselných adres i nezanedbatelné obchodní a ekonomické funkce.“

Z obchodních funkcí bychom doménovému jménu mohli přisoudit funkci propagační a reprezentační. Ze samotného držení doménového jména ještě tyto funkce nevyplývají, pro jejich rozvinutí je třeba zpravidla dodat komplementární webovou prezentaci nebo e-mailový server, neboť tyto funkce plní doménové jméno jen v případě, pokud za ním uživatel může vidět nějaký konkrétní obsah, například webovou stránku držitele nebo jeho komerční sdělení v podobě e-mailu. Oba dva typy obsahu jsou z pohledu uživatele jednoznačně asociovány s daným doménovým jménem.

Doménové jméno v neposlední řadě plní funkci ekonomickou. Z pohledu správce TLD nebo registrátora je každá registrace rozpočtovým příjmem, jelikož registrace domén je zpravidla poskytována za úplatu. Z hospodářského pohledu bychom se tedy mohli na vztah registrátora a registranta¹⁴¹ jako na úplatné poskytování služby. Stejně tak i držení domény dává možnost registrantovi s ní určitým způsobem nakládat, a to zejména za úplatu převádět, což dává prostor doménovému spekulantství.

5.1.2. Hodnota doménového jména

S ekonomickou funkcí doménového jména úzce souvisí jeho hodnota. Z pohledu ekonomických teorií můžeme doménu zařadit do kategorie vzácných statků, protože v rámci globálního DNS je každé doménové jméno unikátní¹⁴² a nutně tedy musí platit,

¹³⁹ Pro další informace o optimalizaci pro vyhledávače viz příručku GOOGLE. Začínáme s optimalizací pro vyhledávače, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.google.cz/intl/cs/webmasters/docs/search-engine-optimization-starter-guide-cs.pdf>>.

¹⁴⁰ Srov. CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>

¹⁴¹ Tj. budoucího držitele doménového jména.

¹⁴² Toto plyne z faktu, že na každé úrovni stromu domén DNS existuje požadavek, aby označení subdomén bylo unikátní. Nemůže tedy dojít k tomu, že by existovala dvě stejná doménová jména.

že je jejich počet omezený. Současný stav sice dává prostor pro existenci obrovského množství¹⁴³ vzájemně různých doménových jmen, uvážíme-li všechny možné kombinace množin znaků různých délek, ale lze nahlédnout, že některá doménová jména budou zřejmě jinak hodnotná než jiná.

K odhadu hodnoty doménového jména můžeme použít cenu, za kterou se domény „prodávají“¹⁴⁴ na primárním trhu, tj. kolik peněz musí registrátorovi zaplatit uživatel, který si chce zaregistrovat doménu. Cena domén druhého řádu na primárním trhu je závislá výhradně na typu TLD, registrace doménového jména v rámci jedné TLD tak stojí vždy stejně, nehledě na jeho konkrétní formát. Až na některé výjimky¹⁴⁵ registrace probíhá na principu „first come, first served“, konkrétní doména tedy případně tomu registrantovi, který o ni požádá jako první. Podle aktuální nabídky domén společnosti INTERNET CZ, a.s., největšího registrátora domén .cz, jsou rozdíly opravdu velké.¹⁴⁶ Nejlevnější domény jsou v TLDs .cz a .eu, ty se dají zaregistrovat za cenu zhruba 150 Kč za rok vč. DPH. Generické domény – .com, .net, .info, .org a podobné – lze „pořídit“ za cenu od 280 do 330 Kč. Nové generické domény (ngTLDs) stojí zhruba 800 až 2000 Kč. Nejdražší nabízenou doménou je ccTLD karibského státu Antigua a Barbuda .ag – za její registraci si společnost účtuje téměř 3900 Kč na rok. Z těchto čísel se dá dovodit – připustíme-li platnost ekonomické teorie, že cena v tržním prostředí je tvořena poptávkou¹⁴⁷ –, že domény zaregistrované pod různými TLD se liší ve své hodnotě, a platí tedy, že ne všechny domény mají stejnou hodnotu, pokud bychom hodnotu měli odvozovat od všeobecné poptávky.

Na sekundárním trhu se však doménová jména prodávají často i za mnohem vyšší ceny – jde o případ, kdy je doménové jméno za úplaty převedeno od jednoho držitele na druhého. Statistiky ukazují, že doménová jména jsou pro některé subjekty opravdu hodnotná. Důkazem toho může být například doména insurance.com, která byla v roce

¹⁴³ V každé TLD lze registrovat zhruba 10^{98} domén. Viz VERISIGN. The Domain Name Industry Brief, March 2015, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.verisigninc.com/assets/domain-name-report-march2015.pdf>>.

¹⁴⁴ Nelze hovořit o koupi. Právní povaha doménového jména je vysvětlena v dalších částech této práce.

¹⁴⁵ Jedná se zejména o tzv. sunrise period, což je doba hájení při zavádění nových TLDs, která umožňuje přednostní registraci doménových jmen například držitelům ochranných známek. Po konci sunrise period následuje tzv. landrush, kdy se registrace otevře všem potenciálním zájemcům.

¹⁴⁶ Viz FORPSI. Ceník domén, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.forpsi.com/domain/pricelist/>>

¹⁴⁷ Marginalistická revoluce a teorie mezního užítku. K tématu viz HOLMAN, Robert. Dějiny ekonomického myšlení. Praha : C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-380-9. Kapitola 8.

2010 prodána za více než 35 milionů amerických dolarů a jde tak o nejvyšší oficiální sumu, jaká kdy byla za doménové jméno zaplacená.¹⁴⁸ Detaily většiny podobných převodů se však na veřejnost většinou nedostanou, takže je dost dobře možné, že za doménové jméno bylo v minulosti zaplacené i více.

Na základě úplatných převodů doménových se ukazuje, že doménová jména mají obzvlášť pro některé obchodní společnosti ze subjektivního hlediska obrovskou hodnotu a lze tak říci, že doménové jméno může tvořit podstatnou část majetku společnosti. Zřejmě tak bude platit, že doménová jména, která si některé společnosti drží a mají na nich postavený svůj business, budou mít pro danou společnost de facto nevyčísitelnou hodnotu. Uvažme například společnosti Google Inc. nebo Facebook Inc. a jejich domény google.com respektive facebook.com. Pokud by tyto domény chtěla získat nějaká třetí osoba, musela by zřejmě dané společnosti koupit, na což by potřebovala miliardy dolarů.

Vzhledem ke skutečnosti, že doménová jména mohou mít potenciálně vysokou hodnotu, je třeba je chránit odpovídajícím způsobem, a to nejen technicky, ale i právem.

5.2. Formy zneužívání doménových jmen

V přechozích kapitolách jsem nastínil, jakou má doménové jméno povahu, s jakými právy může jeho držení nebo užívání kolidovat a proč je potřeba doménová jména chránit. Nyní bych rád analyzoval, jakým způsobem lze doménová jména zneužívat, a to jak v případech, kdy doménové jméno hraje roli prostředku k protiprávní činnosti, tak i v případech, kdy doménové jméno takové činnosti padá za oběť.

5.2.1. Cybersquatting

Cybersquatting je jedním z nejrozšířenějších způsobů agresivní soutěže v prostředí internetu. Obecně se jedná o tzv. spekulativní registraci doménového jména, kdy jeho držitel očekává, že z takové registrace získá majetkový nebo jiný prospěch. Federální zákon USA ACPA (Anti-cybersquatting Consumer Protection Act),¹⁴⁹ definuje cybersquatting jako registraci, převod nebo užívání doménového jména ve zlé víře s cílem

¹⁴⁸ Viz WWW <http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_most_expensive_domain_names>.

¹⁴⁹ Anticybersquatting Protection Act (ACPA), federální zákon USA, S. 1255.

těžít z dobrého jména nebo ochranné známky někoho jiného, nebo takové jméno nebo ochrannou známku poškozovat. Typickým prospěchem této spekulativní registrace jsou peníze nabyté převodem předmětného doménového jména na dotčenou osobu, a to v situaci, kdy je tato dotčená osoba za doménové jméno ochotná zaplatit. K dalším druhům prospěchu patří například potenciálně vysoká návštěvnost webové prezentace pod daným doménovým jménem nebo další nekalosoutěžní jednání jako znemožnění vstupu na trh jinému soutěžiteli. Podstatou cybersquattingu je zásah do práv třetí osoby – jak bylo již dříve vyloženo, doménové jméno může kolidovat například s právy k ochranné známce nebo s jinými právy na označení, jako je obchodní firma, název právnické osoby nebo jméno fyzické osoby, avšak ačkoliv jsou doménová jména již z principu unikátní, může docházet i ke kolizi dvou doménových jmen, pokud jsou si dostatečně podobná.

Pod pojem cybersquatting spadá celá řada zdánlivě různých jednání, která však všechna vykazují výše uvedené vlastnosti, avšak liší se ve strategii spekulanta. Obecně lze uvažovat následující jednání:¹⁵⁰

- **Cybersquatting v užším smyslu**, kdy jde o registraci domény shodné nebo podobné s obchodní firmou nebo ochrannou známkou třetí osoby.
- **TLD cybersquatting**, kdy spekulant registruje doménu shodnou s doménou třetí osoby, avšak lišící se v koncovce, tedy v doméně nejvyšší úrovně.
- **Typosquatting**, kdy jde o registraci podobného doménového jména využívající například překlepy nebo gramatickou neznalost uživatele, např. google.com vs. gooogole.com.
- **Doménová spekulace**, kdy spekulant předpokládá, že dojde k určité skutečnosti, ze které mu registrace předběžného jména vynesou nějaký prospěch. Toto jednání bývá někdy označováno jako plánovaný či předběžný cybersquatting.
- **Domain grabbing** se vyznačuje registrací velkého množství podobných nebo zaměnitelných doménových jmen, kdy spekulant předpokládá, že

¹⁵⁰ Viz JANSÁ, Lukáš. Cybersquatting a jeho podoby. Právo IT [online]. 2008 [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.pravoit.cz/article/cybersquatting-a-jeho-podoby>>.

některé z nich v budoucnu zhodnotí, což mu pokryje náklady na registraci méně lukrativních doménových jmen.

Ačkoliv jsou výše uvedené jednání nezákonná, z pohledu do statistik zjistíme, že existuje řada lidí, která toto chování praktikuje. Jak vyplývá z reportu sdružení CZ.NIC pro rok 2014,¹⁵¹ nejméně 15 subjektů má zaregistrováno více než 1000 doménových jmen v doméně .cz, rekordmanem z nich je osoba, která drží téměř 5300 doménových jmen. S ohledem na tato čísla lze konstatovat, nebo se lze minimálně domnívat, že tyto osoby svá doménová jména drží za účelem doménového spekulantství a v řadě případů by tehdy mohlo jít o zmíněný domain grabbing. Této strategii cybersquattingu nahrává i fakt, že počet registrací doménových jmen na jeden subjekt není nijak omezen.

Nejdůležitějším faktorem, který cybersquatting podporuje, je podle mého názoru skutečnost, že poškozené osoby na strategii cybersquatterů přistupují a jsou jim leckdy ochotné zaplatit mimosoudní cestou za převod doménových jmen nemalé částky. Z mediálně známých případů šlo například o doménu o2.cz, o kterou dlouhou dobu usilovala Telefónica O2¹⁵² Společnost se nakonec s tehdejšími držitelem mimosoudně dohodla na převodu doménového jména. Detaily této transakce bohužel podléhají obchodnímu tajemství, takže okolnosti převodu neznáme, lze se však domnívat, Telefónica O2 za tuto doménu zaplatila velkou sumu peněz, obzvláště s přihlédnutím k faktu, že do té doby byla nucena používat krkolomnou variantu cz.o2.com, která jí v rámci soutěžního boje s ostatními tuzemskými operátory jistě moc nepomáhala.

5.2.2. Reverse Domain Name Hijacking

Zatímco cybersquatting představuje jednání, kdy spekulant zneužije registraci doménového jména za účelem získání nějakého prospěchu, v případě Reverse Domain Name Hijackingu je to právě doménové jméno, které je zde obětí zneužití. Tato strategie spočívá v neoprávněných útocích konkurence či jiných subjektů na práva třetích osob k užívání doménového jména, případně s cílem dotčené doménové jméno soudní cestou získat. Útočník v podstatě tvrdí, že držitel myšleného doménového jména je ve

¹⁵¹ Srov. CZ.NIC, Domain Report 2014. [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://stats.nic.cz/reports/2014/>>.

¹⁵² LUPA.CZ. Telefónica O2 získala doménu o2.cz mimosoudně, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.lupa.cz/clanky/telefonica-o2-ziskala-domenu-o2-cz-mimosoudne/>>.

skutečnosti cybersquatter, proto bývá tento fenomén někdy označován i jako Reverse Cybersquatting. Typickým případem je postup, kdy si osoba usilující o určité doménové jméno nechá zaregistrovat stejnou nebo podobnou ochrannou známku (případně disponuje jiným právem na označení), na základě které pak u soudu uplatňuje svůj nárok. Případem Reverse Domain Name Hijackingu v českém prostředí je například spor o doménu www.kariera.cz, kde soud předběžným opatřením nařídil zdržení se užívání doménového jména a nakládání s ním.¹⁵³

5.3. Alternativní řešení sporů v doméně .cz

K rozsouzení sporů o doménová jména v České republice respektive v ccTLD .cz lze momentálně využít více druhů řízení. Sdružení CZ.NIC problematiku řešení sporů zakotvilo již v původních Pravidlech registrace doménových jmen z roku 1999,¹⁵⁴ kde stanovilo, že zúčastněné strany mají spory řešit primárně dohodou, a pokud dohoda není možná, pak v rámci platných právních předpisů, tedy prostřednictvím rozhodčího řízení nebo obecných soudů.

V roce 2004 došlo k zásadní změně této koncepce, do Pravidel¹⁵⁵ totiž přibylo ustanovení o rozhodčí veřejné nabídce. Nově tak držitel registrací doménového jména činil neodvolatelnou rozhodčí veřejnou nabídku a podroboval se tak pravomoci Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen Rozhodčí soud) ve „*věci majetkového sporu, o němž lze uzavřít smír, v němž třetí osoba napadne doménové jméno Držitele, ... , pokud třetí osoba písemně projeví vůči Držiteli vůli podrobit se pravomoci tohoto rozhodčího soudu v dané věci zejména tím, že písemně zahájí takový spor u tohoto rozhodčího soudu.*“¹⁵⁶ Touto veřejnou nabídkou nebylo dotčeno právo kterékoliv strany navrhnout soudu předběžné opatření.

¹⁵³ LUPA.CZ. Soudy řeší souboj podnikatelů o doménu Kariera.cz, [online]. 2008 [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.lupa.cz/clanky/soudy-resi-souboj-podnikatelu-o-domenu-kariera-cz/>>.

¹⁵⁴ CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen, platná od 1. 9. 1999 do 28. 2. 2001, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/Pravidla_registrace_CZ_RSD_19990901_20010301.pdf>.

¹⁵⁵ CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v doméně .CZ, platná od 1. 8. 2004 do 31. 12. 20015, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/Pravidla_registrace_CZ_DSD_20040801_20060101.pdf>.

¹⁵⁶ Tamtéž, článek 18.1.

Rozhodčí řízení bylo vedeno na základě zákona č. 216/1994, o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.¹⁵⁷

Jak vyplývá ze statistik, tento typ řešení sporů o doménová jména byl velmi oblíbený,¹⁵⁸ od roku 2010 většina sporů v oblasti doménových jmen probíhala právě formou rozhodčího řízení. Bylo tomu tak zřejmě proto, že v témže roce zavedl Rozhodčí soud on-line platformu, která umožňuje účastníkům komunikovat elektronicky a řízení je tak rychlé a jednoduché.¹⁵⁹

Tuto praxi však zastavil spor o doménové jméno suzuki.cz.¹⁶⁰ Spor začal jako rozhodčí řízení u Rozhodčího soudu, které bylo ukončeno rozhodčím nálezem. Jedna ze stran pak podala žalobu na obecný soud, kde se domáhala zrušení tohoto rozhodčího nálezu, na základě tvrzení, že z důvodu neexistence rozhodčí smlouvy mezi účastníky řízení Rozhodčí soud neměl pravomoc nález vydat. Soud prvního stupně vyhověl návrhu žalobce a dospěl k závěru, že „pokud držitel doménového jména projevil vůli ve vztahu k neurčitému počtu osob uzavřít s nimi rozhodčí smlouvu pro případ řešení sporů vzniklých z registrace domén, musela by třetí osoba, která by byla registrací doménového jména držitelem tohoto jména dotčena, tomuto držiteli jakožto navrhovateli oznámit, že veřejný návrh na uzavření smlouvy přijímá. A navrhovatel by musel přijetí návrhu potvrdit.“ K tomuto soud dodal, že oznámení třetí osoby se nemůže stát formou podání žaloby k rozhodčímu soudu, neboť v takovém případě chybí konsenzus mezi navrhovatelem a akceptantem. Odvolací soud tento názor nepotvrdil a celá kauza se tak dostala až před Nejvyšší soud České republiky.

Nejvyšší soud České republiky se rozsudkem z roku 2013, přiklonil k názoru soudu prvního stupně a rozhodl, že uzavření rozhodčí smlouvy podáním žaloby k Rozhodčímu soudu na základě rozhodčí veřejné nabídky obsažené v Pravidlech¹⁶¹ není možné. Nejvyšší soud argumentoval mimo jiné tím, že z tehdy platného obchodního zákoníku

¹⁵⁷ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁵⁸ Srov. CZ.NIC. Statistika soudních rozhodnutí z 29. 4. 2014, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/20140924_statistika-sporu.xlsx>.

¹⁵⁹ Viz ADR.EU. Obecné otázky vztahující se k řešení sporů o doménová jména .cz a on-line platformě správce. [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://domeny.soud.cz/html/cz/adr/faq/1.pdf>>.

¹⁶⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České Republiky ze dne 17. prosince 2013, sp. zn. 23 Cdo 3895/2011.

¹⁶¹ CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v doméně .CZ, platná od 1. 8. 2004 do 31. 12. 20015, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/Pravidla_registrace_CZ_DSD_20040801_20060101.pdf>.

vyplývalo, že veřejný návrh je zásadně odvolatelný, což je v rozporu s neodvolatelností rozhodčí veřejné nabídky zakotvené v Pravidlech, a proto je nutné tento veřejný návrh považovat za absolutně neplatný.

Na základě tohoto rozhodnutí CZ.NIC a Rozhodčí soud vytvořili nový systém mimosoudního řešení sporů, který vstoupil v platnost 1. 3. 2015.¹⁶² Od tohoto data rovněž není možné projednávat spory o doménová jména v rozhodčím řízení u Rozhodčího soudu. Nový systém řešení sporů je založen na smluvním základě a nejedná se tedy o rozhodčí řízení podle zákona č. 216/1994 Sb. Princip však zůstává stejný – držitel doménového jména se jeho registrací zavazuje podřídit se řízení před Rozhodčím soudem dle nově stanovených pravidel.

Ačkoliv mají oba druhy řízení podobný charakter – k řízení se stále využívá on-line platforma Rozhodčího soudu –, přece jen jsou zde jisté odlišnosti. V novém řízení lze nárokovat pouze zrušení registrace doménového jména nebo jeho převod na žalobce, nelze zde tedy uplatnit nároky na náhradu škody nebo náhradu nákladů řízení. Na rozdíl od rozhodčího řízení ukončení sporu nezakládá překážku věci rozhodnuté a vydané rozhodnutí zároveň není exekučním titulem pro výkon rozhodnutí.

Toto řešení dané situace vzniklé výše zmíněným rozhodnutím Nejvyššího soudu České republiky považují vhodné. Aktivita sdružení CZ.NIC a Rozhodčího soud zajistila, že doménové spory budou probíhat ve stejném duchu jako doposud, pro případného účastníka doménového sporu se tak v podstatě nic nemění, což je dle mého názoru z hlediska ochrany doménových jmen klíčové.

¹⁶² CZ.NIC. Postup při vedení sporu týkajícího se registrace doménového jména v doméně .cz, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/20150325_postup_vedeni_sporu_CJ.pdf>.

Závěr

Podíváme-li se na doménové jméno očima řadového držitele, tak jde v podstatě jenom o pouhý záznam v nějaké databázi, za jehož správu držitel platí jen velmi malou cenu. Doménové jméno se dnes dá zaregistrovat doslova během pěti minut a stejně tak rychle lze jeho registraci i zrušit. O to více paradoxní je fakt, že doménové jméno je v naší soudobé společnosti významný statek, který je jistě hoděn zvýšené ochrany.

Státy k problematice ochrany doménových jmen přistupují různě – některé z nich ochranu zakotvují v zákoně, jiné ji naopak nechávají na mezinárodních institucích. V České republice doménová jména právně zakotvena nejsou, proto při jejich klasifikaci a tím i možné kolizi s ostatními právními instituty musíme vycházet z obecné úpravy občanského práva. Tato situace vedla k tomu, že se u nás vytvořilo několik názorových proudů na to, co to doménové jméno vlastně je. Mnozí tento stav považovali za neúnosný a volali po nápravě, která měla přijít v podobě nového občanského zákoníku, avšak ten tuto situaci nenapravil. Naopak z něj bezpečně vyplývá, že doménové jméno je nehmotná věc, což je názor, který byl odbornou veřejností i Nejvyšším soudem v minulosti kategoricky odmítnut. Osobně se domnívám, že současná situace není nevyhovující. Řada autorů namítá, že je zde v této oblasti „právní vakuum“, avšak s tímto názorem já rozhodně nesouhlasím. Podle mého názoru v praxi příliš nevádí, lze-li doménové jméno klasifikovat v rámci jednoho právního řádu různými způsoby, protože každá taková klasifikace nám dává určité prostředky, jak s doménovým jménem nakládat.

V úvodních částech této práce byly představeny základní pojmy související s internetem, byl představen koncept domény a doménového jména, stejně jako jejich hierarchie a typologie domén nejvyššího řádu.

Dále se práce extenzivně věnovala doménovým autoritám a jejich institucionálnímu a právnímu zakotvení jak na globální úrovni, tak i v České republice. Zvlášť zevrubně bylo prozkoumáno fungování organizace ICANN, její klíčové kompetence, okolnosti vzniku a role v oblasti doménových jmen. Na lokální úrovni byla vyložena zejména problematika registrace doménových jmen v doméně .cz.

Ve čtvrté části bylo doménové jméno rozebráno z pohledu práva. Byly zde představeny a porovnány rozdílné názory v pojetí doménového jména v souvislosti s tím, jak do těchto koncepcí zasáhl nový občanský zákoník. Část dále analyzovala i potenciální kolize doménového jména s jinými právy, a to zejména s právem k ochranné známce.

V závěrečných částech práce byly představeny další důvody ochrany doménových jmen, především vzhledem k rozdílným funkcím doménového jména a jeho hodnotě. Zároveň byly analyzovány konkrétní formy zneužívání doménových jmen, kde doménové jméno vystupovalo v roli prostředku ke zneužívání, nebo naopak v roli oběti protiprávního jednání. Závěr práce byl věnován alternativnímu řešení sporů v rámci domény .cz, roli překonaného rozhodčího řízení a nově nastoupivší smluvní arbitráže.

Cílem práce bylo zařadit doménová jména do systému práva, pokusit se o jejich právní klasifikaci, prozkoumat způsoby, jak mohou být ohrožena, a analyzovat možnosti jejich ochrany. Dále měla být zvláštní pozornost věnována mezinárodní správě doménových jmen a právnímu zakotvení dané problematiky. Věřím, že se mi stanovené cíle podařilo naplnit.

Seznam použitých zkratek

DNS	Domain Name System / Systém doménových jmen
GAC	Government Advisory Committee / Vládní poradní výbor
IANA	Internet Assigned Numbers Authority
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
IDN	Internationalized domain name
IP	Internet Protocol
ISO	International Organization for Standardization / Mezinárodní organizace pro normalizaci
ccTLD	Country code top-level domain / Národní doména nejvyššího řádu
gTLD	Generic top-level domain / Generická doména nejvyššího řádu
TLD	Top-level domain / Doména nejvyššího řádu
UDRP	Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy / Jednotná pravidla pro řešení sporů o doménová jména
URI	Uniform Resource Identifier / „jednotný identifikátor zdroje“
URL	Uniform Resource Locator / „jednotná adresa zdroje“
WIPO	World Intellectual Property Organization / Světová organizace duševního vlastnictví

Seznam použitých pramenů

Knižní publikace a odborné články

HOLMAN, Robert. Dějiny ekonomického myšlení. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-380-9. Kapitola 8.

Fiala, J. a kol. Občanské právo hmotné. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 436 s. ISBN 80-7239-111-9.

LAVRUSHIN, Konstantin. Doménové jméno ve světle NOZ. Rekodifikace a praxe, roč. 1, č. 5, [online]. 2013 [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.wk-rekodifikace.cz/images/emailing/casopisy/Rekodifikacepraxe_05_2013.pdf>

PELIKÁNOVÁ, Radka. Ekonomické, právní a technické aspekty doménových jmen v globální perspektivě. Ostrava: Key Publishing, 2012, 245 s. ISBN 978-80-7418-165-8.

PELIKÁNOVÁ, Radka; ČERMÁK, Karel. Právní aspekty doménových jmen. Praha: Linde, 2000, 210 s. ISBN 80-7201-245-2.

PETERKA, Jiří. Na počátku byl ARPANET.... eArchiv.cz, [online]. 1995 [cit. 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>>

PETERKA, Jiří. DNS. eArchiv.cz, [online]. [cit. 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.earchiv.cz/a98/a816k180.php3>>

ROUČEK, František, SEDLÁČEK Jaromír. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. 2002. 5424 s. ISBN 8085963647. S. 5.

RYAN, Stephen. Governing Cyberspace: ICANN, a Controversial Internet Standards Body. Intellectual Property Practice Group Newsletter, Vol. 3 / 1999, [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.fed-soc.org/publications/detail/governing-cyberspace-icann-a-controversial-internet-standards-body>>

TELEC, Ivo. Občanský zákoník ve společnosti sítí, Právní rozhledy, 12/2012, [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný také z WWW <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/obcansky-zakonik-ve-spolecnosti-siti/>>

Internetové zdroje

ADR.EU. Obecné otázky vztahující se k řešení sporů o doménová jména .cz a on-line platformě správce. [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://domeny.soud.cz/html/cz/adr/faq/1.pdf>>

CLINTON, William J., GORE, Albert. A Framework for Global Electronic Commerce. [online]. 1. 7. 1997 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://clinton4.nara.gov/WH/New/Commerce/read.html>>

CERF, V. MCI. I remember IANA, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc2468>>

CZ.NIC. Často kladené dotazy. [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.nic.cz/page/383/>>

CZ.NIC, Domain Report 2014. [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://stats.nic.cz/reports/2014/>>.

CZ.NIC. Koncepce sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. pro období 2008 – 2011, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/doc/Koncepce_sdruzeni_CZ.NIC_2008-2011.pdf>

CZ.NIC. Koncepce sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. pro období 2012 – 2015, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/doc/koncepce_2012-2015.pdf>

CZ.NIC. Postup při vedení sporu týkajícího se registrace doménového jména v doméně .cz, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/20150325_postup_vedeni_sporu_CJ.pdf>.

CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen, platná od 1. 9. 1999 do 28. 2. 2001, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/Pravidla_registrace_CZ_RSD_19990901_20010301.pdf>

CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v doméně .CZ, platná od 1. 8. 2004 do 31. 12. 2015, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/Pravidla_registrace_CZ_DSD_20040801_20060101.pdf>.

CZ.NIC. Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz, účinnost od 1. 3. 2015, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_Pravidla_ADR_20150301.pdf>

CZ.NIC. Stanovy zájmového sdružení právnických osob CZ.NIC, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.nic.cz/files/nic/Stanovy20120612-26-schvalenezneni.pdf>>

CZ.NIC. Statistika soudních rozhodnutí z 29. 4. 2014, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.nic.cz/files/nic/20140924_statistika-sporu.xlsx>

EURID. .eu Sunrise Rules, [online]. [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.eurid.eu/files/docs/sunrise_rules_en.pdf>

EURID. World report on Internationalised Domain Names 2014, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://www.eurid.eu/files/publ/IDNWorldReport2014_Interactive.pdf>

FORPSI. Ceník domén, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.forpsi.com/domain/pricelist/>>

GOOGLE. Začínáme s optimalizací pro vyhledávače, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.google.cz/intl/cs/webmasters/docs/search-engine-optimization-starter-guide-cs.pdf>>

IANA. .ARPA Zone Management [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.iana.org/domains/arpa>>

IANA. Root Zone Database, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.iana.org/domains/root/db>>

ICANN, CZ.NIC. Accountability Framework, [online]. 2006 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/en/system/files/files/cz-icann-af-29nov06-en.pdf>>

ICANN. Articles of Incorporation of Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/governance/articles-en>>

ICANN. Bylaws for ICANN, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/governance/bylaws-en/>>

ICANN. GAC Representatives, [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://gacweb.icann.org/display/gacweb/GAC+Representatives>>

ICANN. Information for Registrars and Registrants. [online]. [citováno 16. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/registrars-0d-2012-02-25-en>>

ICANN. List of Approved Dispute Resolution Service Providers, [online]. [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/providers-6d-2012-02-25-en>>

ICANN. Memorandum of Understanding between the U.S. Department of Commerce and Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, [online]. 1998 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/icann-mou-1998-11-25-en>>

ICANN. Multi-Stakeholder Model. [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/en/system/files/files/icann-multi-stakeholder-model-14apr08-en.pdf>>

ICANN. Overview and History of the IANA Functions, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/en/system/files/files/sac-067-en.pdf>>

ICANN. Principles and Guidelines for the Delegation and Administration of Country Code Top Level Domains, [online]. 2005 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://archive.icann.org/en/committees/gac/gac-cctld-principles.htm>>

ICANN. Top-Level Domains (gTLDs), [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://archive.icann.org/en/tlds/>>

ICANN. The White Paper, [online]. 1998 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/unthemed-pages/white-paper-2012-02-25-en>>

ICANN. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy, [online]. 1999 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/resources/pages/policy-2012-02-25-en>>

ICANN. 500+ New gTLDs Introduced into the Internet, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.icann.org/news/announcement-2-2015-02-06-en>>

IETF. Requirements for Internet Hosts – Communication Layers, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc1122>>

IETF. Internet Protocol – DARPA Internet Program Protocol Specification, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc791>>

IETF. Internet Protocol, Version 6 (IPv6) Specification, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc1883>>

IETF. Reserved Top Level DNS Names, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc2606>>

IETF. Special-Use Domain Names, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc6761>>

IETF. The Internet Standards Process, Revision 3. [online]. 1996 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc2026>>

IETF. Domain Names – Concepts and Facilities, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc1034>>

IETF. Domain Names – Implementation and Specification, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc1035>>

IETF. Domain Name System Structure and Delegation, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://tools.ietf.org/html/rfc1591>>

JANSA, Lukáš. Cybersquatting a jeho podoby. Právo IT [online]. 2008 [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.pravoit.cz/article/cybersquatting-a-jeho-podoby>>

BERNES-LEE, Tim, CAILLIAU, Robert. WorldWideWeb: Proposal for a HyperText Project, [online]. [citováno 7. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.w3.org/Proposal.html>>

LUPA.CZ. Telefonica O2 získala doménu o2.cz mimosoudně, [online]. [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.lupa.cz/clanky/telefonica-o2-ziskala-domenu-o2-cz-mimosoudne/>>

LUPA.CZ. Soudy řeší souboj podnikatelů o doménu Kariera.cz, [online]. 2008 [citováno 19. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.lupa.cz/clanky/soudy-resi-souboj-podnikatelu-o-domenu-kariera-cz/>>

MALIŠ, Petr. Právní povaha doménových jmen – I. díl. [online]. [citováno 18. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.pravoit.cz/article/pravni-povaha-domenovych-jmen-i-dil>>

NORID. Domain name policy for .no, [online]. [citováno 11. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<https://www.norid.no/navnepolitikkk.en.html>>

NTIA, Press Release. Commerce Department Awards Contract for Management of Key Internet Functions to ICANN, [online]. [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.ntia.doc.gov/press-release/2012/commerce-department-awards-contract-management-key-internet-functions-icann>>

NTIA, Press Release. Announcement of Intent to Transition Key Internet Domain Name Functions, [online]. 14. 3. 2014 [citováno 15. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.ntia.doc.gov/press-release/2014/ntia-announces-intent-transition-key-internet-domain-name-functions>>

POSTEL, J., REYNOLDS, J., IETF. Domain Requirements, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://tools.ietf.org/html/rfc920>>

RU-CENTER. RU TLD: Registration and Delegation Statistics, [online]. [citováno 8. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://stat.nic.ru/en_ru/2015/05/01/titul-20150501.shtml>

VERISIGN. The Domain Name Industry Brief, March 2015, [online]. [citováno 9. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.verisigninc.com/assets/domain-name-report-march2015.pdf>>

WIKIPEDIA.ORG. Internet Governance, [online]. [citováno 14. 5. 2015]. Dostupný z WWW <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_governance>

WIPO. The Management of Internet Names and Addresses: Intellectual Property Issues, [online]. 1999 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.wipo.int/export/sites/www/amc/en/docs/report-final1.pdf>>.

WSIO. Declaration of Principles, [online]. 2003 [citováno 17. 5. 2015]. Dostupný z WWW <<http://www.itu.int/wsis/docs/geneva/official/dop.html>>

České právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Anticybersquatting Protection Act (ACPA), federální zákon USA, S. 1255.

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2012, sp. zn. 23 Cdo 3407/2010

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2012, č. j. 10Cm 35/2010 – 119

Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky ze dne 8. 6. 2011, č. 00060

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České Republiky ze dne 17. prosince 2013, sp. zn. 23 Cdo 3895/2011.

Abstract

Protection of domain names

The aim of this work is to place domain names in the legal system, to try their legal classification, explore ways they can be compromised, and to analyze the possibilities of their protection. Particular attention is paid to the international management of domain names and legal grounds of the issue.

Given that the topic of protection of domain names is relatively little explored, particular primary sources of relevant information will be subject to review, ie international standards and laws, as well as technical articles and case law. Resources will be handled mainly by descriptive and analytical research method, sometimes complemented by a historical method.

The first part defines the basic concepts largely of a technical nature relating to the internet and domain names whose knowledge is essential to understand the issue and its legal assessment. The second part defines the term and the concept of domains and domain names and their permissible forms, and also presents a typology of Top Level Domains. The third part deals with international and national management of domains and domain names. It presents the most important authorities in the field of domain names, key institutions and organizations, the circumstances of their foundation, and international and national legal framework for their operation. The fourth part deals with legal classification of domain names within Czech law. Various opinions of classification of domain names are analyzed, special attention is paid to the new private law act and its interference with the generally accepted views. This section also examines the domain name and its possible conflicts with other rights. The fifth and final section deals with domain name disputes. It enumerates the grounds for protection of domain names, especially given the existence of diverse functions, and examines the issue of the value of domain names. It also analyzes specific forms of abuse of domain names in relation to the rights of third parties, and finally discusses alternative dispute resolution in the Czech domain .cz.

Keywords: domain, domain name, legal classification of a domain name

Abstrakt

Ochrana doménových jmen

Cílem této práce je zařadit doménová jména do systému práva, pokusit se o jejich právní klasifikaci, prozkoumat způsoby, jak mohou být ohrožena, a analyzovat možnosti jejich ochrany. Zvláštní pozornost je věnována mezinárodní správě doménových jmen a právnímu zakotvení dané problematiky.

Vzhledem k tomu, že ochrana doménových jmen je u nás téma poměrně málo probádané, budou předmětem zkoumání zejména primární zdroje relevantních informací, tedy mezinárodní standardy a právní předpisy, ale také odborné články a judikatura. Zdroje budou zpracovány převážně deskriptivně-analytickou výzkumnou metodou, místy doplněnou o metodu historickou.

První část práce vymezuje základní pojmy převážně technického charakteru, související s internetem a doménovými jmény, jejichž znalost je nezbytná pro pochopení dané problematiky a její právní hodnocení. Druhá část práce vymezuje pojem a koncept domény a doménového jména jejich přípustné podoby, dále pak představuje typologii domén nejvyššího řádu. Třetí část práce pojednává o mezinárodní i vnitrostátní správě domén a doménových jmen. Jsou zde představeny nejdůležitější autority v oblasti doménových jmen, klíčové instituce a organizace, okolnosti jejich vzniku a mezinárodní i vnitrostátní právní rámec jejich fungování. Čtvrtá část se věnuje právní klasifikaci doménového jména a jeho zakotvení v právním řádu České republiky. Jsou zde analyzovány různé názorové proudy klasifikace doménového jména, speciální pozornost je věnována nové soukromoprávní úpravě a jejího zásahu do obecně uznávaných názorů. Tato část rovněž zkoumá doménové jméno a jeho možné kolize s jinými právy. Pátá a poslední část se zabývá spory o doménová jména. Obsahuje výčet důvodů pro ochranu doménových jmen, zejména vzhledem k existenci jejich různorodých funkcí, a zkoumá problematiku hodnoty doménových jmen. Dále analyzuje konkrétní formy zneužívání doménových jmen ve vztahu k právům třetích osob, a v neposlední řadě pojednává o alternativním řešení sporů v doméně .cz.

Klíčová slova: doména, doménové jméno, právní povaha doménového jména